

Vaikams draugiškų miestų ir bendruomenių vadovas

Vaikams
draugiškų
miestų
iniciatyva

unicef

už kiekvieną vaiką

Padėkos

Šį UNICEF išleistą Vadovą parengė Louise Thivant, bendradarbiaudamas su Reetta Mikkola ir Paulina Gruszczynski, konsultuojantis su Andrés Franco, David Anthony ir Sally Burnheim.

Dėkojame Tinkhani Msonda už techninės stebėsenos ir vertinimo kompetenciją, taip pat Marija Adrianna de Wijn už kompetenciją vietos valdžios srityje, ypatingai padėjusią rengiant Vadovą. Vadovo egzempliorius redagavo Helena Hallden, o dizainu pasirūpino ir CeciliaSilva Venturini.

Dėkojame daugybei UNICEF šalių atstovybių ir Vaikams draugiškų miestų tinklo nacionalinių komitetų narių, ypač Ariane-Matthieue Nougoua, Artur Ayvazov, EssamAli, Ira Custódio, Ivar Stokkereit, Katharina Eisen, Lucía Losoviz Adani, Marianne Oehlers, Naomi Danquah ir Sebastian Sedlmayr, už jų komentarus ir indėlių, dėl kurių sėkmingai pavyko parengti šį Vadovą.

UNICEF dėkoja Gerison Lansdown, Vanessa Sedletzki ir Ana Isabel Guerreiro už jų neįkainojamą indėlį, rengiant UNICEF Vaikams draugiškų miestų ir bendruomenių priemonių rinkinį, skirtą nacionaliniams komitetams (2017 m.).

Fotografijų autoriai

Viršelis: © UNICEF/UN048396/Pirozzi, © UNICEF/UN0142921/AI-Issa,
© UNICEF/UN050448/Mukwazhi, © UNICEF/UN0161379/Thuentap,
© UNICEF/FUNI126248/Auf der Mauer, © UNICEF/UN061796/Brown
4 puslapis: © UNICEF/UNI180553/Tingting
8 puslapis: © UNICEF/UN076688/Amaya
10 puslapis: © Karol Stańczak/Gdynės miestas
13 puslapis: © UNICEF/UNI77250/Holmes
16 puslapis: © UNICEF/UN061313/Dejongh
22 puslapis: © UNICEF/UNI178926/Ramos
23 puslapis: © Regensburgo miestas
25 puslapis: © UNICEF/UN074056/Pirozzi
30 puslapis: © UNICEF/UNI44295/Noorani
36 puslapis: © UNICEF Baltarusija
38 puslapis: © UNICEF Mongolija 2013 Baduan Zoya
40 puslapis: © Kijevo miesto administracija
41 puslapis: © UNICEF/UN046694/Haque
43 puslapis: © UNICEF Korėja
45 puslapis: © UNICEF/UN043546/Kapetanovic
67 puslapis: © UNICEF/UN069357/Romenzi

Visos šio leidinio teisės priklauso Jungtinių Tautų Vaikų fondui (UNICEF). Leidžiama laisvai kopijuoti bet kurią šio panešimo dalį, atitinkamai pripažįstant autorių teises.

© Jungtinių Tautų Vaikų fondas (UNICEF) 2018 m. balandžio mėn.

UNICEF Vaikams draugiškų miestų ir bendruomenių vadovas

2018 m. balandžio mėn.

Pratarmė

Vaikams draugiškų miestų iniciatyva (VDMI) pradėta 1996 m., reaguojant į iššūkius, siekiant realizuoti vaikų teises vis labiau urbanizuotame ir decentralizuotame pasaulyje. Įgyvendinant iniciatyvą, siekiama vienyti vietines suinteresuotąsias šalis ir UNICEF, taip siekiant kurti saugius miestus ir bendruomenes, į jas įtraukiant vaikus ir reaguojant į jų poreikius.

Per pastaruosius du dešimtmečius pasauliui tapus miestų planeta, išaugo ir miestų bei bendruomenių svarba, rengiant tiesioginės įtakos vaikams turinčią politiką. Nors šalių vyriausybėms ir toliau tenka pagrindinis vaidmuo, įgyvendinant vaikų teises pagal tarptautinę teisę, pastaraisiais metais stebima tendencija, kai vis daugiau merų ir vietos valdžios institucijų remia ir pasisako už paramą labiausiai pažeidžiamoms jų savivaldybėse gyvenančioms grupėms, įskaitant vaikus ir jaunuolius.

VDMI padėjo paskatinti vietos valdžios institucijas ir kitas suinteresuotąsias šalis daugiau dėmesio skirti jų jauniausių piliečių teisėms ir jų poreikių tenkinimui bei užtikrinti jiems galimybę dalyvauti vietos sprendimų priėmimo procese. Iniciatyva įgyvendinama daugiau nei 3000 miestų ir bendruomenių visame pasaulyje bei kasmet ir toliau plečiasi. Šis augantis susidomėjimas padidino UNICEF pasaulinio masto vadovavimo ir techninio orientavimo poreikį.

Per 20 metų kaupiamą patirtį, įgyvendinant VDMI įvairiuose regionuose ir šalyse, UNICEF sukaupė daug gerosios patirties pavyzdžių, kurie sudaro šio Vadovo pagrindą, kartu pasidalinant iššūkiais, su kuriais susidurta dažniausiai, bei taip išmoktomis pamokomis. Šios pamokos išryškino neatidėliotiną poreikį tobulinti VDMI, geriau stebint ir vertinant kiekvieną miestą ir bendruomenę;

demonstruojant VDMI rezultatus vaikų gyvenime; pateikiant geresnius duomenis ir įrodymus; taip pat stiprinant jos socialinės įtraukties komponentus, taip siekiant užtikrinti, kad ji pasiektų miesto ir bendruomenės vaikus ir jaunuolius, kuriems ji yra labiausiai reikalinga.

Šis Vadovas yra glausta praktikos, dažniausių iššūkių ir išmoktų pamokų santrauka. Jame pateiktos nuoseklios VDMI plėtros rekomendacijos, kurios palieka pakankamai erdvės iniciatyvos adaptavimui ir pritaikymui pagal vietos struktūras, prioritetus ir poreikius. Vadove taip pat pateikiamas peržiūrėtas įgyvendinimo, stebėjimo ir įvertinimo Veiksmų planas bei visuotinių minimalių kriterijų grupė, siekiant integruoti VDMI pasauliniu mastu ir sudaryti pagrindą UNICEF pripažinti vaikams draugišką miestą.

Kadangi miestai ir bendruomenės ir toliau vystosi, šis Vadovas taip pat ir toliau bus tobulinamas. Tam ypatingai padės naudotojų komentarai ir klausimai, todėl UNICEF skatina tokį grįžtamojo ryšio palaikymą, sudarydama galimybę susisiekti per cfci@unicef.org. UNICEF taip pat laukia suinteresuotųjų šalių atsiliepimų dėl VDMI poveikio jų mieste ar bendruomenėje, taip pat kaip ką būtų galima patobulinti ir sustiprinti tam, kad UNICEF bei miestai ir bendruomenės geriau reaguotų į pasaulio vaikams ir jaunuoliams kylančias grėsmes, siekiant sudaryti jiems geresnę galimybę įgyvendinti savo teises.

Santrumpos, akronimai ir žodynas

VDMI: Vaikams draugiškų miestų iniciatyva

Vaikas: jaunesnis nei 18 metų amžiaus asmuo

Miestas: apgyvendinta vieta, kuri yra didesnio dydžio, svarbesnė ir turinti daugiau gyventojų nei bendruomenė – kiekvienoje šalyje miesto apibrėžimas skiriasi

Bendruomenė: apgyvendinta vieta, kuri yra mažesnio dydžio, kurios gyventojų skaičius yra mažesnis ir kurios svarba yra mažesnė nei miesto

Konvencija: Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija

ŠVT: švietimas apie vaiko teises

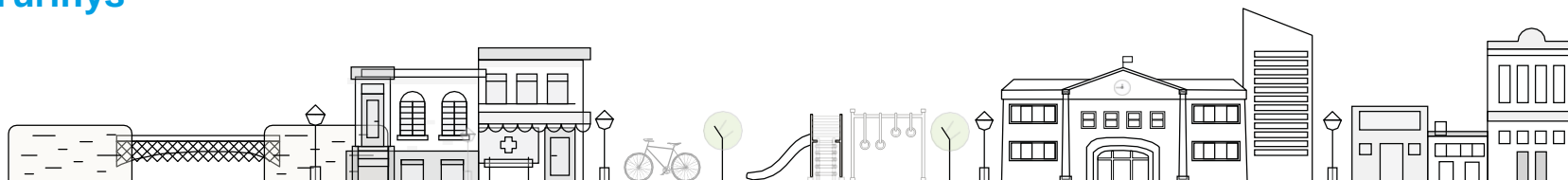
Vietos valdžia: geografinės vietovės, pvz., miesto, miestelio, apskrities ar valstijos administravimo institucija

SV: stebėjimas ir vertinimas

TVT: tvaraus vystymosi tikslai

Jaunimas / jaunas žmogus: asmuo nuo 15 iki 24 metų amžiaus

Turinys

1 Įvadas 8

- 1.1 Loginis pagrindas 9
- 1.2 Tikslas 9
- 1.3 Tikslinė auditorija 9

2 Vaikams draugiškų miestų iniciatyva 10

- 2.1 Pagrindiniai principai 11
- 2.2 VDMI vizija ir Veiksmų planas 12
 - 2.2.1 Minimalūs kriterijai UNICEF pripažinimui 13
 - 2.2.2 Sąsajos su tvaraus vystymosi tikslais ir kitomis strateginėmis sistemomis 14
- 2.3 Įgyvendinimo strategijos 15

3 VDMI steigimas ir valdymas 16

- 3.1 Oficiali partnerystė su UNICEF 17
- 3.2 Valdymas ir koordinavimas 17
 - 3.2.1 Nacionalinė koordinavimo institucija 18
 - 3.2.2 Vietinis valdymo komitetas 18
 - 3.2.3 Vietinis koordinavimo padalinys 19
 - 3.2.4 Išteklių teikimas VDMI 19
 - 3.2.5 Visa apimančios partnerystės 20

4 VDMI ciklas 23

- 4.1 Situacijos dėl vaiko teisių analizė 24
- 4.2 VDMI veiksmų plano rengimas 25
 - 4.2.1 Pokyčių teorija 26
 - 4.2.2 Loginės sistemos su rodikliais kūrimas 27
 - 4.2.3 Veiksmų plano sudarymas 28
 - 4.2.4 Paramos biudžetas 29
- 4.3 VDMI įgyvendinimas 30
 - 4.3.1 Vaikams draugiška teisinė sistema ir politika 30
 - 4.3.2 Informuotumo didinimas, propagavimas ir komunikacijos 30
 - 4.3.3 Gebėjimų ugdymas ir mokymai 31
- 4.4 Stebėjimas ir vertinimas 33
 - 4.4.1 Proceso stebėjimas 33
 - 4.4.2 Poveikio stebėjimas 34
 - 4.4.3 Vertinimas 34
 - 4.4.4 VDMI vertinimo metodika 35
 - 4.4.5 Duomenų rinkimas 37
 - 4.4.6 Išvadų analizė 39
 - 4.4.7 Ataskaitų teikimas, rekomenduojamų veiksmų formulavimas ir paskirstymas 39

5 UNICEF vaikams draugiško miesto pripažinimas 41

- 5.1 Visuotiniai minimalūs kriterijai 41
- 5.2 Pripažinimo trukmė 41
- 5.3 Vaikams draugiško miesto pripažinimo pridėtinė vertė 42

6 UNICEF parama 43

- 6.1 UNICEF šalių atstovybių arba nacionalinių komitetų parama 43
- 6.2 Pasaulinės UNICEF VDMI komandos parama 44

Priedas

- I priedas** Pirminiai VDMI stiprinimo elementai ir pagrindiniai komponentai 46
- II priedas** VDMI Veiksmų planas ir sąsajos su atitinkamomis strateginėmis sistemomis 47
- III priedas** UNICEF Nacionalinio komiteto ir vietos valdžios susitarimo memorandumo šablonas 48
- IV priedas** UNICEF šalies atstovybės ir vietos valdžios susitarimo memorandumo šablonas 52
- V priedas** Siūlomi VDMI terminai 56
- VI priedas** VDMI Pokyčių teorija 57
- VII priedas** VDMI Veiksmų plano pavyzdys 58
- VIII priedas** VDMI procesų stebėjimo ir vertinimo sistema 61
- IX priedas** Vaikams draugiško miesto pripažinimo liudijimo šablonas 66

1

Įvadas

Vaikams draugiškų miestų iniciatyvą (VDMI) 1966 m. pradėjo UNICEF ir UN-Habitat [Jungtinių Tautų gyvenviečių programa], siekiant įgyvendinti JT konferencijos dėl žmonių gyvenviečių (Habitat II) metu priimtas rezolucijas, kuriose teigiama, kad vaikų gerovė yra pagrindinis sveikos gyvenamosios vietos, demokratinės visuomenės ir gero valdymo rodiklis.

Pastaraisiais metais stebima ženkli VDMI plėtra. Tai patvirtina, kad savivaldybės ir kiti vietos veikėjai teigiamai vertina iniciatyvos svarbą. Šiandien VDMI pasiekia iki 30 milijonų vaikų 38 šalyse.

Atsižvelgiant į augantį susidomėjimą, daugėja prašymų dėl paramos, konsultacijų, dalijimosi žiniomis ir novatoriškų vaikų įtraukimo būdų.

Siekdama tenkinti šiuos gausėjančius prašymus dėl konsultacijų ir paramos, 2017 m. UNICEF parengė ***Vaikams draugiškų miestų ir bendruomenių priemonių rinkinį, skirtą nacionaliniams komitetams***. Priemonių rinkinyje siūlomos išbandytos priemonės ir didelės pajamas gaunančių šalių geroji patirtis. Priemonių rinkiniu paremtame VDMI Vadove pateikiamos integruotos rekomendacijos dėl visuotinės VDMI, įskaitant nuoseklias rekomendacijas dėl VDMI, Veiksmy plano ir minimalių kriterijų, kuriuos UNICEF taiko Vaikams draugiškas miestas pripažinimui, rengimo, siekiant profesionaliai įgyvendinti ir integruoti VDMI, išlaikant pakankamą lankstumą pritaikymui pagal susidariusią situaciją.

1.1 Loginis pagrindas

1.2 Tikslas

Per daugiau nei 20 metų sukauptą patirtį, įgyvendinant VDMI įvairiuose regionuose, UNICEF išplėtojo daug gerosios patirtis pavyzdžių. Šiame Vadove pateikiamos rekomendacijos yra Vaikams draugiškų miestų patirtimi grindžiamos praktikos visuma.

Nepaisant didelių struktūros ir temų skirtumo, pasauliniame VDMI tinkle nustatyta bendrų iššūkių ir regionuose išmokyti pamokų visuma. Šios pamokos išryškino neatidėliotiną poreikį:

- Profesionaliai įgyvendinti ir integruoti VDMI, nustatant aiškia ir detalia tikslų ir rezultatų sistemą (vadinamą VDMI Veiksmų planu);
- Stiprinti vietos valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų šalių galimybes įgyvendinti VDMI ir pademonstruoti rezultatus vaikams;
- Stiprinti VDMI socialinės įtraukties komponentą, siekiant užtikrinti galimybę įtraukti ir pasiekti vaikus, kuriems tai yra labiausiai reikalinga;
- Stiprinti vaikų dalyvavimą per VDMI programų ciklą;
- Paaiškinti VDMI stebėjimo ir vertinimo procesą;
- Nustatyti visuotinius minimalius kriterijus, kuriuos derėtų tenkinti tam, kad UNICEF galėtų pripažinti vaikams draugišką miestą ar bendruomenę.

Kartu su sukaupta gerąja patirtimi, šie iššūkiai ir išmokyti pamokos tapo svarbia rekomendacijų dėl VDMI, pateiktų šiame Vadove, dalimi.

VDMI Vadovu siekiama padėti kurti naujus Vaikams draugiškus miestus bei stiprinti, profesionaliai įgyvendinti ir integruoti esamas iniciatyvas. Šiuo tikslu Vadove pateikiama:

1. VDMI Veiksmų planas (Tikslų ir rezultatų sistema);
2. Visuotiniai minimalūs kriterijai, kuriuos derėtų tenkinti tam, kad UNICEF galėtų pripažinti vaikams draugišką miestą ar bendruomenę;
3. VDMI įgyvendinimo strategijos;
4. VDMI ciklas.

1.3 Tikslinė auditorija

VDMI Vadove pateikiamos rekomendacijos yra skirtos UNICEF šalių atstovybėms ir Nacionaliniams komitetams, tačiau jos taip pat gali būti naudingos kitoms su VDMI susijusioms išorinėms suinteresuotosioms šalims.

Miestai ir bendruomenės, siekiantys realizuoti Vaiko teisių konvenciją, tačiau nesantys UNICEF partneriais, taip pat gali vadovautis šiame Vadove pateikiamomis rekomendacijomis.

2

Vaikams draugiškų miestų iniciatyva

Vaikams draugiškas miestas yra miestas, miestelis, bendruomenė ar bet kuri vietos savivaldos sistema, pasiryžę įgyvendinti vaiko teises, aiškiai išreikštas Vaiko teisių konvencijoje. Tai miestas arba bendruomenė, kuriuose vaikų balsai, poreikiai, prioritetai ir teisės yra neatsiejama viešosios politikos, programų ir sprendimų dalis. Taigi vaikams draugiškas miestas yra miestas, kuris tinka visiems.

**Vaikams
draugiškų
miestų
iniciatyva**

Vaikams draugiškas miestas yra miestas arba bendruomenė, siekiantys tapti vieta, kurioje vaikai:

- Yra saugūs ir apsaugoti nuo išnaudojimo, smurto ir prievartos;
- Turėtų galimybę gerai pradėti gyvenimą, augtų sveiki ir jais būtų rūpinamasi;
- Turėtų galimybę naudotis svarbiausiomis paslaugomis;
- Galėtų įgyti kokybišką išsilavinimą ir išsiugdyti įgūdžius visa apimančioje ir dalyvavimą skatinančioje sistemoje;
- Reikėtų savo nuomonę ir galėtų daryti įtaką, priimant su jais susijusius sprendimus;
- Dalyvautų šeimos, kultūros, miesto / bendruomenės ir visuomenės gyvenime;
- Gyventų švarioje, neužterštoje ir saugioje aplinkoje, kurioje būtų sudaroma galimybė patekti į žaliąsias erdves;
- Susitiktų su draugais ir turėtų vietas, kuriose galėtų žaisti ir maloniai leisti laiką;
- Turėtų sąžiningas galimybes kabintis į gyvenimą, nepaisant jų etninės kilmės, religijos, pajamų, lyties ar gebėjimų.

Vaikams draugiškų miestų iniciatyva yra UNICEF

vadovaujama iniciatyva, remianti miestus ir bendruomenes, šiems siekiant tapti draugiškais vaikams. Tai taip pat yra tinklas, vienijantis vyriausybę ir kitas suinteresuotąsias šalis, tokias kaip pilietinės visuomenės organizacijos, privatusis sektorius, akademinė bendruomenė, žiniasklaida ir, svarbiausia, vaikai ir vaikų vadovaujamos organizacijos, norinčios savo miestus ir bendruomenes paversti labiau draugiškais vaikams.

VDMI įvairiose šalyse skiriasi, nes ji atspindi vietinę vaiko teisių situaciją ir institucijų kontekstą.

Išsamų vaiko teisių sąrašą rasite Vaiko teisių konvencijoje.

Daugiau informacijos apie VDMI steigimą rasite 4 skyriuje.

2.1 Pagrindiniai principai

Konvencijoje įtvirtintų teisių įgyvendinimas visada turėtų būti grindžiamas keturiais viską apimančiais vaiko teisių principais:

1. Nediskriminavimas (2 str.). Gerbiamos visų vaikų teisės be jokios diskriminacijos, nepaisant vaiko arba tėvų ar teisėtų globėjų rasės, spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinės ar kitokios nuomonės, tautinės, etninės ar socialinės kilmės, turto, negalios, gimimo ar kitokio statuso. Vaiko teisių konvencijos taikymo ir VDMI įgyvendinimo esmę sudaro siekis suteikti kiekvienam vaikui sąžiningas galimybes gyvenime. Siekiant šio tikslo, VDMI turėtų nustatyti, kurie vaikai yra labiausiai atskirti ir pažeidžiami, įvertinti jų pasiekimo ir įtraukimo galimybes bei nustatyti, ar jų teisės yra vienodai gerbiamos kaip ir kitų.

2. Vaiko interesai (3.1 str.). VDMI užtikrina, kad vykdant visą su vaikais susijusią veiklą, pirmiausia būtų atsižvelgiama į vaikų interesus. Prioritetu laikomi vaikai yra VDMI skiriamasis bruožas.

3. Prigimtinė teisė į gyvybę, išgyvenimą ir vystymąsi (6 str.). Vaikai turi teisę į gyvybę, o vyriausybė įsipareigoja kiek įmanoma maksimaliai užtikrinti teisę į išgyvenimą ir sveiką vystymąsi.

4. Pagarba vaiko nuomonei (12 str.). Vaikai turi teisę reikšti savo nuomonę ir užtikrinamą galimybę atsižvelgti į jų nuomonę, priimant jiems įtakos turinčius sprendimus.

Be to, VDMI turėtų vadovautis pagrindiniais gero valdymo principais, įskaitant skaidrumą, sąžiningumą, dalyvavimą, atvirumą, teisingumą ir atskaitomybę.

2.2 VDMI vizija ir Veiksmų planas

UNICEF VDMI vizija yra „**kiekvienam vaikui ir jaunam žmogui užtikrinama galimybė mėgautis vaikyste ir išnaudoti visas savo galimybes, per jų miestuose ir bendruomenėse sudaromas lygias galimybes realizuoti savo teises**“.

Siekiant realizuoti šią viziją, vietos valdžios institucijos ir jų partneriai nustato tikslus (rezultatus) pagal VDMI Veiksmų plane nustatytas penkias tikslų sritis (išdavus). Sistemoje aprašomas vaikams draugišku valdymu pasižymintis miestas arba bendruomenė, siekiantys šių tikslų:

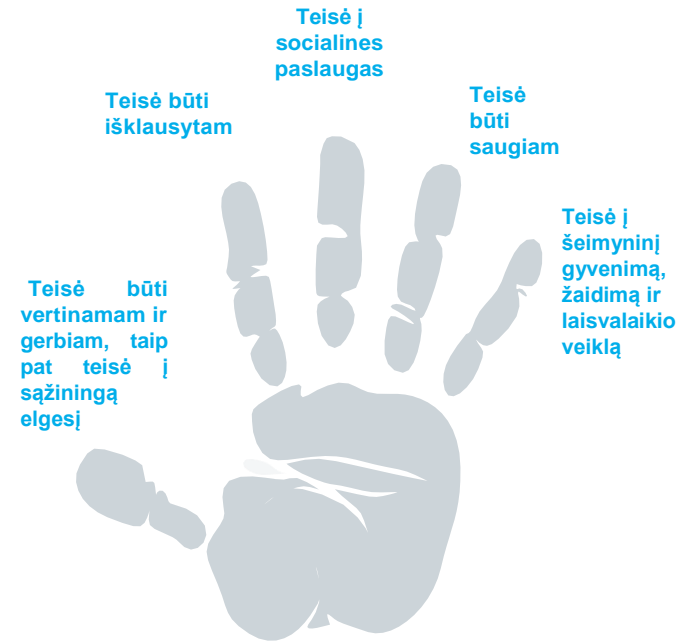
- 1** Bendruomenės ir vietos valdžios institucijos vertina ir gerbia kiekvieną vaiką ir jauną žmogų bei su juo elgiasi teisingai;
- 2** Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus gali reikšti savo nuomonę, poreikius ir prioritetus, į kuriuos būtų atsižvelgiama, rengiant jam įtakos turinčius viešuosius įstatymus (jei taikoma), politiką, biudžetą, programas ir sprendimus;
- 3** Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus turi galimybę gauti kokybiškas svarbiausiais socialines paslaugas¹;
- 4** Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus gyvena saugioje, apsaugotoje ir švarioje aplinkoje;²
- 5** Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus turi galimybes mėgautis šeimos gyvenimu žaidimais ir laisvalaikio veikla.³

1. Įskaitant sveikatos priežiūrą, išsilavinimą, paramą mitybai, ankstyvąjį vaikų ugdymą ir švietimą, teisingumą ir paramą šeimai

2. Įskaitant apsaugą nuo išnaudojimo, smurto ir prievartos, prieigą prie švaraus vandens, sanitarines sąlygas ir higieną, saugų ir į vaikų poreikius reaguojantį miesto modelį, mobilumą, apsaugą nuo taršos ir atliekų

3. Įskaitant socialinę ir kultūrinę veiklą, saugias vietas, kuriose galėtų susitikti su draugais ir žaisti

Šie penki bendri tikslai atspindi Vaiko teisių konvencijoje įtvirtintus siekius.

Ilgalaikis VDMI tikslas yra užtikrinti tvirus rezultatus vaikams ir įsipareigojimas gerinti vaiko teises, stiprinant vietinių suinteresuotųjų šalių gebėjimus. Taigi VDMI yra besivystantis procesas. Dėl to nesiekiami įgyvendinti visus penkis tikslus pirmojo VDMI ciklo metu, bet pademonstruoti tvirtus ir progresyvius rezultatus bei išplėsti tikslus vėlesnių ciklų metu.

2.2.1 Minimalūs kriterijai UNICEF pripažinimui

Nors kiekvienos nacionalinės VDMI Veiksmų planas skiriasi dėl to, kad jis atspindi vietinę situaciją dėl vaiko teisių ir vietos valdžios institucijų struktūrą, UNICEF apibrėžė visuotinius kriterijus, kurių derėtų paisyti, siekiant UNICEF pripažinimo.

Šie visuotiniai kriterijai padeda užtikrinti, kad UNICEF pripažintas vaikams draugiškas miestas nenukryptų nuo pagrindinių VDMI tikslų:

1. Keliose tikslų srityse demonstruojami rezultatai vaikų naudai, taip siekiant užtikrinti visapusišką požiūrį vaiko teisių atžvilgiu;⁴
2. Prasmingas ir visa apimantis vaikų dalyvavimas (pvz., per nustatytus mechanizmus, tokius kaip vaikų ir jaunimo tarybos ir visi VDMI ciklo etapai);⁵
3. Vietos valdžios politikoje ir veiksmuose, įskaitant VDMI, atsispindintis pasiryžimas eliminuoti diskriminaciją vaikų ir jaunuolių atžvilgiu.

Konkretūs įsipareigojimai kriterijų tenkinimui bus nurodyti VDMI Veiksmų plane.

4. Šis kriterijus padeda užtikrinti visapusišką požiūrį vaiko teisių atžvilgiu. Pavyzdžiui, Vaikams draugiško miesto pripažinimui nepakanka įrengti žaidimų aikštelės.

5. Vaiko dalyvavimas yra ir priemonė, ir tikslas.

Žr. I priede: pirminiai VDMI formavimo elementai ir pagrindiniai komponentai

2.2.2 Sąsajos su tvaraus vystymosi tikslais ir kitomis strateginėmis sistemomis

Dabar visoms pasaulio šalims pavestas 2030 m. vystymuisi skirtos programos įgyvendinimas, neatsižvelgiant į jų gyventojų išsivystymo lygį.

Tvaraus vystymosi tikslai sudaro sistemą, suvienijančią vietos savivaldos institucijų ir šalių vyriausybių bei kitų pasaulio suinteresuotųjų šalių pastangas. Dėl to **Naujoji miestams skirta programa** ir **UNICEF 2018 m. – 2021 m. strateginis planas** yra glaudžiai suderinti su TVT.

VDMI metodas sudaro netiesioginę paramą vietos valdžios institucijoms įgyvendinant 2030 m. programą, visapusiškai sprendžiant su vaikų ir šeimų sveikata ir gerove susijusias problemas vietos lygmeniu. Dėl to sąsajos tarp VDMI ir 2030 m. programos tikslas yra ne tik atspindėti TVT siekius, bet ir sutelkti dėmesį į vietos plėtrą.

Žr. II priede: VDMI Veiksmų planas ir sąsajos su atitinkamomis strateginėmis sistemomis.

UNICEF parengė išsamią interaktyvią priemonę, kurioje pateikiami visuotiniai tikslai ir siekiai, susiejant juos su Konvencijos straipsniais: **Visuotinių tvaraus vystymosi ir Vaiko teisių konvencijos pateikimas.**

2.3 Įgyvendinimo strategijos

Siekiant palengvinti pokyčius ir tvarius rezultatus vaikams, vaikams draugiškas miestas turi taikyti daugybę strategijų, įskaitant šias:

Vaikams draugiška politika ir teisinės sistemos:

Vietos valdžios institucijoms derėtų užsitikrinti galimybę kontroliuoti visus jų kontroliuojamos teisinės sistemos ir politikos aspektus, taip užtikrinant vaiko teisių skatinimą ir apsaugą.

Bendravimas, informuotumo didinimas ir propagavimas:

Vaiko teisės turi būti žinomos ir suprantamos tam, kad jos būtų naudingos. Vietos valdžios sprendimus priimančios asmenys, valstybės tarnautojai, ekspertai, pilietinės visuomenės organizacijos, tėvai, globėjai ir vaikai ne tik turi žinoti vaiko teises, bet ir suprasti jų esmę ir gebėti jas praktiškai taikyti kasdienėse situacijose.

Visą miestą apimantis strateginis planavimas (VDMI Veiksmų planas):

VDMI Veiksmų planas yra kertinis VDMI akmuo. Veiksmų plane didžiausias dėmesys skiriamas mažiausiai dviem VDMI Veiksmų plane nustatytoms sėkmių sritims. Konkrečiai, Veiksmų plane apibrėžiami sėkmių sričių tikslai, veikla, rodikliai ir biudžeto skyrimas. Turėtų būti aiškiai apibrėžiamos pareigos ir atsakomybė, taip užtikrinant atskaitomybę už įgyvendinimą. Rekomenduojama derinti Veiksmų planą su vietos valdžios planavimo ciklu.

Biudžeto skyrimas vaikams: nė vienas miestas ar bendruomenė negali nustatyti, kaip jiems sekasi vykdyti įsipareigojimus, neatliekant išsamios ir tikslios biudžeto analizės, įskaitant sistemą, skirtą biudžeto išlaidų poveikio vaikams nagrinėjimui.

Tarpžinybinis koordinavimas ir partnerystės:

Kartais vaikų interesai gali pasimesti tarp valdžios padalinių ir labai nedaug sudėtingų problemų pavyksta išspręsti viename padalinyje. Dėl to tarpžinybinis koordinavimas yra neatskiriama vaikams draugiško miesto kūrimo dalis.

Visa apimantys vaikų dalyvavimo mechanizmai ir procesai:

Dalyvavimas yra pagrindinė visų vaikų teisė, esanti vaikams draugiško miesto kūrimo centre. Aktyvus vaikų įtraukimas, apimantis ir menkinamus, ir pažeidžiamus vaikus, yra labai svarbus, jei jų atžvilgiu taikoma ar jiems įtakos turinti politika, paslaugos ir infrastruktūra turėtų atspindėti ir spręsti jiems nerimą keliančius dalykus, idėjas ir prioritetus.

Galimybių gerinimas, siekiant sukurti tvarius rezultatus vaikams:

Ilgalaikis VDMI tikslas yra stiprinti vietos valdžios institucijų ir vaiko teisių gerinimui svarbių asmenų galimybes. Toks galimybių gerinimas vykdomas įvairių VDMI ciklo etapų metu ir gali apimti konsultacijas, techninę paramą, mokymus ir pažintinius vizitus į kitus Vaikams draugiškus miestus.

Duomenų ir įrodymų rinkimas vykdomo stebėjimo metu:

Vienas iš svarbiausių, o kartu ir vienas iš sudėtingiausių vaikams draugiško miesto kūrimo aspektų yra pažangos ir poveikio (rezultatų) vaikams vertinimas. Ypatingai svarbu atkreipti dėmesį į duomenų išskaidymą, siekiant nustatyti ir spręsti galimos nelygybės rezultatų mieste ar bendruomenėje klausimą.

3

VDMI steigimas ir valdymas

Nors VDMI struktūra kiekvienoje šalyje skiriasi, idealiu atveju ji turėtų apimti šiuos etapus:

- UNICEF šalies atstovybė arba Nacionalinio komiteto ir vietos valdžios arba jos vietinės suinteresuotosios(-ųjų) šalies(-ių) susitarimo memorandumas;
- Situacijos dėl vaiko teisių analizė, siekiant nustatyti bazinį rodiklį, pagal kurį bus stebima pažanga;
- VDMI Veiksmų plano, kuriame būtų aiškiai išdėstyti numatomi rezultatai, rodikliai ir aiškūs UNICEF kriterijai, taikomi pripažinimui Vaikams draugišku miestu, parengimas ir patvirtinimas;
- Įgyvendinimo etapas;
- Stebėjimo ir vertinimo sistema;
- Oficialus UNICEF Vaikams draugiško miesto pripažinimas, suteikiant miestui ar bendruomenei teisę sutartą laikotarpį (1 – 5 metus) būti UNICEF VDMI nariu.

Siekiant užtikrinti darbo vaikų labai vystymąsi, kitam ciklui bus parengiamas ir įgyvendinamas naujas Veiksmų planas, taip siekiant pripažinimo atnaujinimo, atlikus sutartą stebėjimo ir vertinimo veiklą.

3.1 Oficiali partnerystė su UNICEF

Jei vietos valdžia siekia UNICEF Vaikams draugiško miesto pripažinimo, jai derėtų siekti oficialaus įsipareigojimo bendradarbiauti su UNICEF. Šiuo tikslu parengiamas ir pasirašomas oficialus susitarimo memorandumas, kuriame apibrėžiamos bendradarbiavimo sąlygos ir kriterijai.

Susitarimo memorandume turėtų būti nurodyta mažiausiai tokia informacija:

- Siekiai ir tikslai, kuriuos būtina įvykdyti, siekiant UNICEF pripažinimo, ir aiškiai apibrėžti terminai;
- Susitarimas dėl vertinimo mechanizmo tipo;
- Teisės ir pareigos, UNICEF pripažinus Vaikams draugišku miestu;
- Pasitraukimo sąlyga, jei UNICEF nuspręstų, kad įvyko arba vyksta teisių pažeidimai arba bendradarbiavimas pakenkė arba stipriai pakenks UNICEF reputacijai, savitumui arba misijai.

Nors UNICEF labai palankiai vertina ir palaiko pažangą vaiko teisių atžvilgiu vienoje srityje, tokia pažanga nekompensuoja vaiko teisių pažeidimų kitoje srityje. Vertindama potencialią partnerystę, UNICEF įvertins bet kokią galimą pavojų jos reputacijai, savitumui ir misijai.

Žr. III priede: UNICEF Nacionalinio komiteto ir vietos valdžios susitarimo memorandumo šablonas.

Žr. IV priede: UNICEF šalies atstovybės ir vietos valdžios susitarimo memorandumo šablonas.

3.2 Valdymas ir koordinavimas

Kai tik yra įmanoma, vietos valdžiai rekomenduojama parengti ketinimų deklaraciją, siekiant tęsti VDMI procesą, pasibaigus teisėkūros ir pasirinkimų laikotarpiui.

VDMI valdymui ir koordinavimui reikalingas tokią veiklą vykdančių darbuotojų paskyrimas. Kai tik yra įmanoma, būtų naudinga naudotis esamų struktūrų ir koordinavimo mechanizmų pagrindu.

Šios užduoties vykdymui paskirtas arba įdarbintas personalas turėtų turėti gerus koordinavimo ir projektų valdymo įgūdžius, daugiausia dėmesio skiriant vadovavimo situacijos dėl vaiko teisių analizėms, pradinio vystymo bei stebėjimo ir vertinimo patirčiai.

1

Nacionalinė koordinavimo įstaiga

2

Vietinis iniciatyvinis komitetas

3

Koordinavimo padalinys

4

Ištekliai

5

Partnerystės

3.2.1 Nacionalinė koordinavimo įstaiga

Derėtų įsteigti nacionalinę koordinavimo įstaigą, kuri vadovautų VDMI įgyvendinimui ir jį prižiūrėtų, kai iniciatyvoje dalyvauja keli miestai.

Nacionalinė koordinavimo įstaiga yra atsakinga už:

- Situacijos dėl vaiko teisių analizių koordinavimo ir pradinį vystymą;
- VDMI Veiksmų planų patvirtinimą;
- Nacionalinio VDMI tinklo koordinavimą;
- Bendrų direktyvų ir rekomendacijų dalyvaujantiems miestams ir bendruomenėms teikimą;
- Dalyvaujantiems miestams ir bendruomenėms taikomos stebėjimo ir vertinimo sistemos ir procesų apibrėžimą.

Šią funkciją gali vykdyti:

- UNICEF šalies atstovybė arba Nacionalinis komitetas;⁶
- UNICEF šalies atstovybė arba Nacionalinis komitetas kartu su šalies vyriausybės subjektu;
- Išorinis subjektas (galimai pilietinės visuomenės organizacija), kurį remia UNICEF šalies atstovybė arba Nacionalinis komitetas.

6. Jei UNICEF aktyviai dalyvauja nacionalinės koordinavimo įstaigos veikloje (jei pasirenkamas toks modelis), siekiant išvengti interesų konflikto, ji tuo pačiu metu neturėtų dalyvauti vietinio iniciatyvinio komiteto veikloje.

3.2.2 Vietinis iniciatyvinis komitetas

Mieste ar bendruomenėje derėtų įsteigti vietinį iniciatyvinį komitetą, kuris teiktų bendras rekomendacijas ir direktyvas dėl VDMI įgyvendinimo.

Iniciatyvinis komitetas yra atsakingas už:

- Vietinės VDMI Veiksmų plano projekto ir biudžeto parengimą;
- Koordinavimo padalinio mieste ar bendruomenėje nustatymą;
- Direktyvų ir rekomendacijų teikimą koordinavimo padaliniui;
- Pažangos stebėjimą, siekiant nustatyti ir spręsti potencialias galimybes ir iššūkius.

Iniciatyvinį komitetą gali sudaryti šių subjektų atstovai:

- Atitinkami vietos valdžios padaliniai;
- Koordinavimo padalinys;
- Pilietinės visuomenės grupės;
- Profesinės grupės;
- Vaikų / jaunimo taryba;
- Privatusis sektorius ir žiniasklaida (neprivaloma);
- UNICEF šalies atstovybė arba Nacionalinis komitetas.

Steigiant iniciatyvinį komitetą, būtina rasti pusiausvyrą, užtikrinančią kiek įmanoma platesnę kompetenciją bei užtikrinamo ir valdomo dydžio išlaikymą.

3.2.3 Vietinis koordinavimo padalinys

Mieste ar bendruomenėje derėtų nustatyti arba įsteigti koordinavimo padalinį, kuris vadovautų, palengvintų ir koordinuotų Veiksmų plano įgyvendinimą.

Vadovaujant iniciatyviniam komitetui, koordinavimo padalinys yra atsakingas už:

- Kasdienį vietinės VDMI valdymą;
- VDMI įgyvendinančių partnerių koordinavimą;
- Užtikrinimą, kad visi vietiniai įgyvendinantys partneriai būtų informuoti apie susirinkimus, iniciatyvinio komiteto sprendimus, sutartus tolesnius veiksmus aktualius įvykius;
- Vadovavimą informuotumo didinimo ir propagavimo darbams;
- Mokymų ir galimybių gerinimo poreikių, kuriuos UNICEF arba kiti VDMI ar akademiniai partneriai galėtų palengvinti, identifikavimą;
- Tvarių finansavimo sprendimų identifikavimą;
- Potencialų savanorių komandos subūrimą, siekiant užtikrinti didesnę aprėptį, ir tokiu atveju užtikrinti jų tikrinimą ir mokymus, reikalingus tinkamam su vaiko teisėmis susijusių darbų vykdymui;
- Pažangos pagal Veiksmų plane numatytus tikslus ir rodiklius stebėjimą, duomenų rinkimą, siekiant nustatyti galimas kliūtis ir spręsti su tuo susijusias problemas, bei pasirengimą galutiniam vertinimui, kuris idealiu atveju bus vykdomas, taikant nepriklausomą mechanizmą;
- Iniciatyvinio komiteto susirinkimų organizavimą, įskaitant darbotvarkės nustatymą ir iniciatyvinio komiteto informavimą apie pažangą, galimybes ir iššūkius.

Šią funkciją paprastai atliks vietos valdžios institucija. Kai tik yra įmanoma, būtų naudinga naudotis esamų struktūrų ir koordinavimo mechanizmų pagrindu, o ne plėtoti naujus.

Vietos valdžios institucijoje VDMI koordinavimui paskirtas personalas turėtų turėti tinkamų žinių apie vaiko teises ir turi užimti strategines pareigas vietos administracijos atžvilgiu.

3.2.4 VDMI aprūpinimas ištekliais

VDMI Veiksmų planui reikalingas paramos biudžetas, aiškiai paskirstant biudžetą kiekvienai numatomai veiklai, taip siekiant užtikrinti įsipareigojimus dėl pakankamų išteklių. Prieš pradėdant VDMI ir nusprendžiant dėl jos apimties, svarbu įvertinti turimus finansinius ir žmogiškuosius išteklius. Jei biudžetas yra nepakankamas, iniciatyviniam komitetui reikės nustatyti alternatyvius išteklius arba apsvarstyti galimybę pritraukti daugiau lėšų. Siekiant užtikrinti VDMI strategijų ir veiklos tvarumą, kai tik įmanoma, jos turėtų atsispindėti vietos valdžios institucijos biudžete.

Taip pat yra labai svarbu užtikrinti tinkamus koordinavimo padalinio darbuotojų pajėgumus. Jei taip nėra, derėtų vykdyti personalo mokymus tam, kad šie įgytų įgūdžius. Prie svarbiausių įgūdžių priskiriami geri bendravimo ir darbo tinkluose įgūdžiai, taip pat projektų valdymo ir koordinavimo įgūdžiai.

Daugiau informacijos apie finansinius motyvus rasite UNICEF Vaikams draugiškų miestų ir bendruomenių priemonių rinkinyje, skirtame nacionaliniams komitetams.

3.2.5 Visa apimančios partnerystės

Kadangi VDMI yra tarpsektorinė iniciatyva, partnerystės yra labai svarbios ir idealiu atveju apima įvairių lygmenų vietos valdžios institucijas, pilietinę visuomenę, žiniasklaidą, akademinę bendruomenę ir verslo sektorių. Partnerystės yra svarbios, nes netiesioginis VDMI tikslas yra vietinių pajėgumų ir institucijų stiprinimas, siekiant užtikrinti tvarius rezultatus vaikams.

VDMI tinklo kūrimas, palengvinimas ir koordinavimas yra neatskiriama tvirtos ir visa apimančios VDMI dalis. Platus suinteresuotųjų šalių tinklas gali būti itin reikšmingas, nes keitimasis idėjomis ir gerąja patirtimi gali sustiprinti VDMI, skatinant mokymąsi ir gerinant galimybes. Turima didelė vietinių praktikos specialistų, siekiančių gerinti vaikų gerovę, bazė padeda didinti iniciatyvos tvarumą.

Pilietinė visuomenė

Bendradarbiavimas su pilietinės visuomenės organizacijomis (ir visuomene) turi pranašumų, nes taip suinteresuotiems piliečiams sudaroma galimybė vietos savivaldoje palaikyti patobulimus vaikų labui, piliečiai taip pat gali padėti įgyvendinti vaiko teises, kasdien mieste bendraudami su vaikais.

Pilietinės visuomenės, ypač į vaikus orientuotų ir jaunimo vadovaujamų organizacijų įtraukimas yra labai svarbus, siekiant, kad iniciatyva netaptų technokratiška ir neapleistų bendruomenėms, šeimoms ir patiems vaikams nerimą keliančių dalykų ir poreikių. Galios pusiausvyra yra svarbi, siekiant užtikrinti, kad iniciatyva netaptų vietos valdžios institucijų politinių prioritetų kaitos auka, nes tai apsunkintų ilgalaikių pokyčių vaikams plėtrą.

Savaniai

Savanių, įskaitant jaunimo savanių (UNICEF arba vietos valdžios institucijų savanių), indėliai gali būti labai svarbūs, vykdant labai svarbią VDMI programą didelėje šalyje, o savaniai gali atlikti labai svarbų vaidmenį, vykdant kampanijas, didinant informuotumą ir renkant lėšas. Gali prireikti didelių pajėgumų stiprinimų bei aiškių rekomendacijų ir procedūrų, siekiant užtikrinti kokybę bei išvengti pakenkimo reputacijai ir klaidų rizikos.

Žiniasklaida

Žiniasklaida yra svarbus partneris reklamuojant VDMI ir didinant informuotumą apie iniciatyvą.

Žiniasklaida taip pat yra svarbi platforma, padedanti sudominti vaikus vietinės televizijos ir radijo programomis, laikraščiais ir socialine žiniasklaida. Žiniasklaida gali labai prisidėti prie reklamos ir informacijos platinimo, grįžtamojo ryšio perdavimo ir vietinių kampanijų organizavimo per socialinę žiniasklaidą.

Akademinė bendruomenė

Partnerystės su akademinėmis institucijomis ir individualiais mokslininkais suteikia didelį potencialą įrodymais pagrįstų tyrimų plėtojimui. Partnerystės gali būti neformalūs susitarimai su antrosios studijų pakopos studentais, siekiant studijuoti konkrečius VDMI aspektus (magistratūros ar doktorantūros studijų metu) arba jos gali apimti formalias bendras paraiškas dėl išorinio profesorių atliekamo recenzavimo finansavimo. Tikėtina, kad didžioji šių mokslinių tyrimų dalis bus susijusi su vaikais, todėl mokslininkai turėtų žinoti ir gebėti taikyti etikos standartus, susijusius su vaikų dalyvavimu ir vaikų apsauga. Akademikai ir ekspertai taip pat gali būti įtraukiami į iniciatyvinius komitetus, konsultavimo procesus, vertinimo / pripažinimo procesus, mokymus bei stebėjimą ir vertinimą.

Verslo sektorius

Verslo sektorius įvairiais būdais veikia vaikų gyvenimus, tiek teigiamai ar neigiamai, tiek tiesiogiai ar netiesiogiai. Verslo galimybės gerinti vaikų gyvenimą yra didžiulės, išnaudojant jo eksploatuojamą infrastruktūrą, kuriant ir tiekiant rinkai produktus, teikiant paslaugas bei darant poveikį ekonominei ir socialinei plėtrai. Kai kuriose šalyse daugelį viešųjų paslaugų, tokių kaip vaikų darželiai, sveikatos priežiūros paslaugos ir užklasinė veikla, teikia privačios įmonės. Vaikams taip pat turi įtakos rinkodara ir reklama jų vietinėje aplinkoje.

Verslo įmonės turi įtaką, pajėgumus, išteklius ir kompetenciją, galinčius pakeisti vaikų gyvenimą, užtikrinant, kad, formuojant politiką, investicijas, rinką, inovacijas ir sprendimus, būtų atsižvelgiama į vaikų teises ir poreikius. Turima vis daugiau duomenų, patvirtinančių, kad verslo įmonės vis dažniau ieško naudingesnių ir tvaresnių įsitraukimo būdų, ne tik atliekant savo tradicines funkcijas kaip aukotojai arba pardavėjai, įskaitant vietinį darbą su bendruomenėmis, kuriose įmonės vykdo savo veiklą.

Žr. UNICEF, JT Pasaulinį susitarimą ir „Gelbėkit vaikus“ vaiko teises ir verslo principus.

4

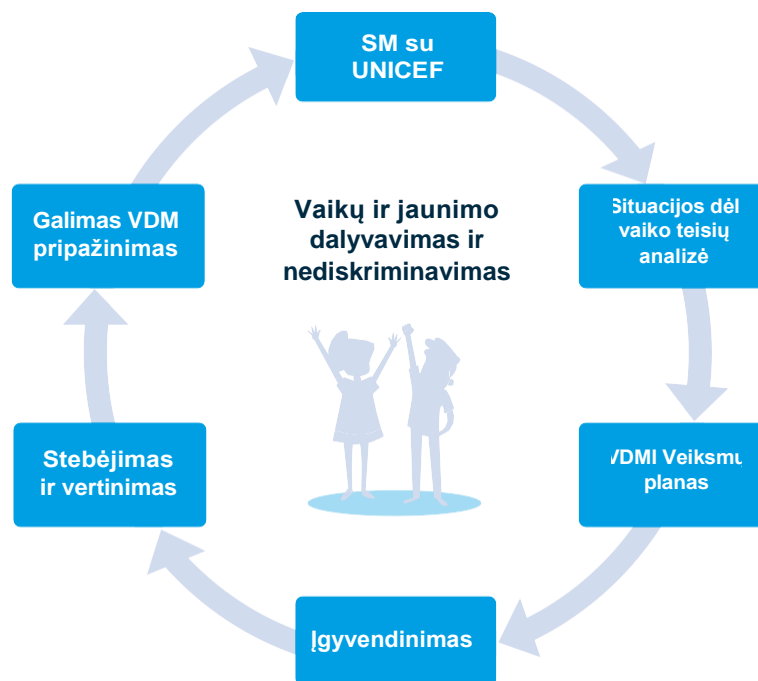
VDMI ciklas

Šiame skyriuje aprašomi pagrindiniai VDMI planavimo, įgyvendinimo ir įvertinimo etapai pagal pagrindinį programos ciklą.

Kadangi poreikiai ir iššūkiai įvairiose vietinėse situacijose skiriasi, VDMI tikslai ir teminis dėmesys taip pat skirsis. Atsižvelgiant į bendrą VDMI Veiksmų planą, atitinkamai šie etapai palieka pakankamai vietos lankstumui ir galimybei pritaikyti VDMI pagal įvairias vietines aplinkybes.

Žr. V priede: Siūlomi VDMI terminai.

4.1 Situacijos dėl vaiko teisių analizė

Situacijos dėl vaiko teisių analizė yra statistikos, vietos politikos, įstatymų ir akademinų tyrimų, susijusių su vaikų situacija ir gerove, tyrimas. Lyginant su įprastomis situacijos dėl vaiko teisių analizėmis, svarbu, kad situacijos analizės sudarytų galimybę suprasti vietos valdžios ir kitų svarbių suinteresuotųjų šalių sprendimų priėmimo procesų kontekstą ir funkcijų sudėtingumą.

Situacijos analizė išryškina svarbiausias vaikams nerimą keliančias sritis, pagrindines jų priežastis, ir kokių pokyčių nori vaikai. Lygiai taip pat svarbu yra tai, kad, rengiant VDMI Veiksmų planą, nustatomas bazinis rodiklis, pagal kurį bus stebima ir vertinama pažanga ir poveikis, pagrindžiamas politikos formavimas ir nustatomi vietinių pajėgumų plėtros poreikiai.

Situacijos dėl vaiko teisių analizė apima šiuos etapus:

1) Atitinkamų vietinių suinteresuotųjų šalių plano sudarymas, analizė ir dalyvavimas, siekiant užtikrinti bendrą sutarimą dėl situacijos analizės išvadų.

Suinteresuotosios šalys apima:

- vaikus ir jaunuolius;
- vaikų ir jaunimo organizacijas;
- tėvus;
- atitinkamas ministerijas ir institucijas, tokias kaip nacionalinės statistikos tarnybos;
- akademinę bendruomenę;
- pilietinės visuomenės organizacijas, veikiančias vaiko teisių srityje;
- verslo įmones;
- žiniasklaidą.

2) Turimų duomenų apie vaikus analizė, įskaitant:

- Vaiko teisių komiteto atliekamų stebėjimų apžvalgą;
- Įstatymų, politikos dokumentų, mokslinių tyrimų ir kitų išteklių, susijusių su vaiko teisėmis ir gerove, kuriuos pateikia pilietinė visuomenė, priežiūros institucijos bei universitetai ir pan., apžvalgą;
- Konsultacijas su vietinėmis suinteresuotosiomis šalimis (kurios yra nurodytos ankstesniame 1 etape);
- Pokalbius, apklausas ir tikslinių grupių diskusijas, siekiant įvertinti:
 - i. interesus;
 - ii. lūkesčius;
 - iii. pažiūras dėl prioritetinių sričių;
 - iv. esamus procesus;
 - v. spragas, riziką ir suvaržymus, kuriuos reikia numatyti.

3) Baigtos situacijos analizės platinimas:

- Situacijos analizės rezultatų pateikimas ir platinimas yra svarbūs, siekiant suinteresuotųjų šalių bendro sutarimo dėl nustatytų vaikams nerimą keliančių dalykų, ir padėti organizuoti bendrą atsaką, įskaitant VDMI Veiksmų planą.

4.2 VDMI Veiksmų plano rengimas

Situacijos analizės rezultatai padeda nustatyti plėtotinius VDMI Veiksmų plano siekius, tikslus ir veiksmus VDMI Veiksmų plano sistemoje.

Situacijos dėl vaiko teisių analizės pertvarkymą į Veiksmų planą sudaro keli etapai, įskaitant pokyčių teorijos formulavimą, loginės sistemos su rodikliais, skirtos pažangos ir poveikio stebėjimui, kūrimą, taip pat funkcijų, atsakomybės ir terminų nustatymą bei Veiksmų plane numatytais veiklai reikalingų išteklių skyrimą.

Rekomenduojama susieti VDMI planavimą su esamu vietos valdžios planavimo ciklu. VDMI integravimas į esamas planavimo struktūras padeda užtikrinti iniciatyvos tvarumą.

4.2.1 Pokyčių teorija

Situacijos analizė padeda vietos valdžios institucijoms nustatyti vietinius su vaiko teisėmis susijusius iššūkius, kokios yra jų pasekmės vaikams (problemų medis) bei numatomus pokyčius ir rezultatus (sprendimų medis).

Pokyčių teorija reiškia „pokyčių kelių“ nustatymą. Pokyčių keliai yra sąlygos, kurios turi susidaryti tam, kad įvyktų norimas pokytis ir būtų pasiekti numatomi rezultatai.

Pokyčių keliuose gali būti nurodyta, kodėl tam tikros sąlygos arba siekiai nebuvo įvykdyti, kas skatins arba trukdys numatomam pokyčiui, taip pat politiniai ir viešieji interesai dėl problemos sprendimo.

Pokyčių keliai nustato informaciją ir įrodymus, kurie yra svarbūs įgyvendinimo strategijų pasirinkimui ir prioritetų nustatymui, žinias apie situaciją, duomenis, patvirtinančius tai, kas veikia, santykinį VDMI įgyvendinančių partnerių pranašumą, bei galimybę naudotis žmogiškaisiais ir finansiniais ištekliais. Remdamiesi analize, VDMI partneriai gali nustatyti, kur jų indėlis galėtų geriausiai prisidėti prie numatytos vizijos įgyvendinimo.

Žr. VI priede: VDMI Pokyčių teorija.

Analizės srutas, informuojantis apie pokyčių teoriją ir VDMI Veiksmų planą:

Šis modelis apibūdina VDMI Veiksmų plano rengimo etapus. Norint supaprastinti, paskutinius du etapus galima sujungti į vieną dokumentą, vadinamą VDMI Veiksmų planu.

4.2.2 Loginės sistemos su rodikliais kūrimas

Neskaitant pokyčių teorijoje nustatytų pokyčių kelių, yra labai svarbu nustatyti rodiklius, pagal kuriuos bus stebima ir vertinama pažanga ir poveikis (loginė sistema). Tai taip pat yra svarbus etapas, demonstruojant VDMI ir poveikio rezultatus vaikų gyvenime.

Gerą rodiklį sudaro trys komponentai:

- 1) Matavimo vienetas, arba kiekybinis, arba kokybinis (pvz., skaičius);
- 2) Analizės vienetas (pvz., vaikai);
- 3) Matavimo aplinkybės (pvz., gyvenimas bendruomenėje, kurioje yra įgyvendinama VDMI).

Norint stebėti pažangą ir poveikį, yra labai svarbu nustatyti kiekvieno rodiklio bazinį rodiklį ir tikslinę vertę. Bazinis rodiklis yra paskiausia žinoma rodiklio būsena (pradinis taškas), o siekiai yra tai, kas yra siektina iki programos pabaigos. Rodiklio vertę galima nustatyti pagal duomenis, surinktus situacijos analizės metu, arba pagal antrinius duomenų šaltinius (pavyzdžiui, oficiali statistika). Siekiant užtikrinti, kad veikla būtų ekonomiškai, užbaigus logines sistemas (su norimų rezultatų grandine ir susijusiais rodikliais) ir nustačius duomenų spragas, derėtų atlikti papildomus bazinio rodiklio vertinimus.

VDMI pažangos ir poveikio stebėjimui būtina išvystyti trijų tipų rodiklius. Jie yra:

Rezultatų rodikliai. Pagal šiuos rodiklius yra vertinama vykdoma veikla, siekiant sudaryti galimybę kurti vaikams draugišką aplinką.

- A pavyzdys: vietinių vaikų ir jaunimo tarybų steigimas
- B pavyzdys: saugumo keliuose strategijos kūrimas.

Išdavos rodikliai. Pagal šiuos rodiklius yra vertinami realūs pasiekimai ir veiklos aprėptis mieste / bendruomenėje.

- A pavyzdys: patvirtintų ir įgyvendintų vaikų ir jaunimo tarybos rekomendacijų skaičius.
- B pavyzdys: vaikų, kurie naudojami pėsčiųjų perėjomis šalia mokyklų, namų ir ligoninių, skaičius.

Poveikio rodikliai. Pagal šiuos rodiklius yra vertinami realūs vaikų gyvenime įvykę pokyčiai ir kaip jie patiria savo teises.

- A pavyzdys: vaikų gerovės didinimas per dalyvavimą ir politikos keitimą.
- B pavyzdys: mažesnis vaikų, patekusių į avarijas šalia mokyklų, namų ir ligoninių, skaičius.

Poveikio rodikliai apima apčiuopiamus, objektyvius rezultatus ir patobulinimus bei subjektyvų vaikų kasdienės aplinkos suvokimą.

4.2.3 Veiksmų plano sudarymas

Loginėje sistemoje apibrėžus siekius (išdavus) ir tikslus (rezultatais) bei patvirtinus juos rodikliais, taip siekiant sudaryti galimybę vykdyti stebėjamą ir vertinimą, kiekvienam rezultatui būtina nustatyti veiklos grupę. Siekiant užtikrinti skaidrumą, atskaitomybę ir koordinavimą, svarbu nustatyti aiškius terminus ir asmenis / subjektus, atsakingus už kiekvienos veiklos įgyvendinimą.

VDMI nėra numatyta kaip vienkartinė investicija. Atvirkščiai, ja pabrėžiamas besikeičiantis požiūris į vaiko teisių stiprinimą per ilgalaikius įsipareigojimus ir pajėgumų plėtrą. Kadangi pirmo VDMI Veiksmų plano (ciklo) eigos metu gali nepavykti išspręsti visų su vaiko teisėmis susijusių problemų, rekomenduojama išskirti aktualiausias problemas, kurios turėtų būti įtrauktos į Veiksmų planą bei vidutinio laikotarpio ir ilgalaikius tikslus, spręstinus kito Veiksmų plano VDMI ciklo metu. Derėtų nustatyti aiškias sąsajas su VDM, taip siekiant išvengti papildomo darbo susidarymo.

Veiksmų plano formulavimas yra balansavimo veiksmas, kurio metu atsižvelgiama į situacijos dėl vaiko teisių analizės metu padarytas išvadas, visuotinius UNICEF minimalius kriterijus bei vietos valdžios, kaip demokratinės institucijos, interesus ir nepriklausomybę. Užuo formavus vaikams skirtas prielaidomis pagrįstas programas, vaikai yra išklausomi, šiems apibrėžiant savo poreikius, taip užtikrinant geresnius rezultatus.

Siekiant užtikrinti skaidrumą ir atskaitomybę, Veiksmų planas turi būti formuluojamas aiškia ir paprasta kalba, taip pat juo būtina pasidalinti su visomis atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis ir naudos gavėjais.

Žr. VII priede: VDMI Veiksmų plano pavyzdys.

4.2.4 Paramos biudžetas

Kiekvienam VDMI Veiksmų plane numatytam rezultatui ir veiklai turi būti numatytas aiškus ir pakankamas biudžeto paskirstymas. Dėl to, prieš pradėdant VDMI (ir VDMI Veiksmų plano) ir nusprendžiant dėl jos apimties, svarbu įvertinti turimus finansinius ir žmogiškuosius išteklius. Jei biudžetas yra nepakankamas, iniciatyviniam komitetui reikės nustatyti alternatyvius išteklius arba apsvarstyti galimybę pritraukti daugiau lėšų. Siekiant užtikrinti VDMI strategijų ir veiklos tvarumą, kai tik įmanoma, jos turėtų atspindėti vietos valdžios institucijos biudžete.

Be VDMI Veiksmų plano įgyvendinimo finansavimo, pagrindinis VDMI tikslas yra užtikrinti, kad vaikai būtų labiau matomi valstybės biudžeto sudarymo metu. UNICEF sistema valstybės finansuojamoms vaikams [skirtoms programoms] nustato penkis principus, kuriais derėtų vadovautis, nustatant vaikams skirtą biudžetą:

1. Pakankamumas

2. Skaidrumas ir atskaitomybė

3. Teisingumas

4. Veiksmingumas

5. Efektyvumas

Nors dėl švietimo ir sveikatos priežiūros paslaugų gali būti sprendžiama nacionaliniu, regioniniu arba provincijos lygmeniu, vietos valdžios institucijos gali propaguoti, kad šalies vyriausybė padidintų vaikams skiriamus išteklius, jos taip pat gali svarstyti, ar jų ištekliai yra paskirstomi teisingai.

VDMI nebūtinai turi būti brangus susitarimas. Daug puikių rezultatų pasiekta, turint ribotą biudžetą. Pagrindinis VDMI tikslas yra suvokimo ir darbo su vaikais būdų pakeitimas. Tarpžinybinio koordinavimo ir bendradarbiavimo stiprinimui reikia laiko, tačiau įdiegtos darbo procedūros gali tapti veiksmingesnės ir efektyvesnės, taip pasiekiant geresnių rezultatų vaikams.

Žr. UNICEF Pasaulinę programų sistemą „Susitarimas dėl šalių skiriamo valstybinio finansavimo, turinčio įtakos vaikams (PF4C)“.

Daugiau informacijos apie valstybės vaikams skiriamą finansavimą rasite UNICEF aiškinamojoje pastaboje „Kaip įsitraukti į biudžeto ciklus ir procesus, siekiant daryti įtaką dėl vyriausybės vaikams skiriamo biudžeto“.

Valstybės vaikams skiriamo finansavimo praktinių pavyzdžių rasite UNICEF aiškinamojoje pastaboje „Į vaikus orientuotų valstybės išlaidų vertinimas: šalių iniciatyvų sąvadas“.

4.3

VDMI įgyvendinimas

Užbaigus Veiksmų planą ir dėl jo susitarus, kitas etapas VDMI įgyvendinantiems partneriams yra pasiekti tikslus, nustatytus jų atsakomybės sritims, daugiausia dėmesio skiriant sutartų terminų laikymuisi ir atsižvelgimui į turimą biudžetą.

4.3.1 Vaikams draugiška teisinė sistema ir politika

Konvencijos 12 straipsnyje nustatyta pareiga gerbti vaikų nuomonę visais jiems įtakos turinčiais klausimais ir užtikrinti jiems galimybę būti išklaustytais dėl visų jiems įtakos turinčių administracinių ir teisminių procedūrų, politikos ir programų.

Vietos valdžios institucijos turėtų užtikrinti, kad visi jų kontroliuojami teisinės sistemos aspektai būtų orientuoti į vaiko teisių skatinimą ir apsaugą. Be aiškios, principingos teisinės sistemos, pagrįstos Konvencijos principais ir nuostatomis, teigiama vaikams skirta politika ir praktika gali vystytis fragmentiškai.

Gebėjimas daryti įtaką politikai ir įstatymų leidžiamosios valdžios sistemoms vietiniu lygmeniu priklauso nuo vietos valdžios autonomijos lygio atitinkamoje politikos srityje. Vietos valdžia gali turėti autonomiją švietimo srityje, bet ne sveikatos srityje, arba ji gali autonomiškai valdyti ikimokyklinio ugdymo įstaigas, bet ne vidurines mokyklas.

Jei autonomija daryti įtaką tokioms sistemoms yra ribota arba jos visai nėra, vis tiek išlieka tam tikra galimybė, kad savivaldybės jas gali lanksčiai interpretuoti ir įgyvendinti. Jei nėra jokios autonomijos, vietos valdžia gali vietiniu mastu nustatyti ir analizuoti teisinių ir politinių sistemų poveikį vaiko teisėms bei rinkti duomenis, kuriais būtų palaikomas vaiko teisių propagavimas šalies lygmeniu.

Yra labai svarbu, kad vaikai žinotų savo teises ir teisinėse sistemose ir politikoje suteiktas teises, gerinant jų informuotumą, jiems dalyvaujant mokymuose ir įtraukiančioje veikloje.

4.3.2 Informuotumo didinimas, propagavimas ir komunikacijos

Visi piliečiai turėtų būti informuoti apie vaiko teises. Be to, vietos valdžios sprendimus priimančios asmenys, valstybės tarnautojai, ekspertai, pilietinės visuomenės organizacijų nariai, tėvai, globėjai ir vaikai turėtų suprasti pagrindinius principus ir gebėti juos nuolat praktiškai taikyti. Tai galima padaryti, vykdant tvarų galimybių stiprinimą, švietimo apie vaiko teises ir komunikacijų kampanijas bei vaiko teisių įgyvendinimo ir informuotumo stebėjimą. Partnerystės su nevyriausybinėmis organizacijomis, jaunimo grupėmis ir žiniasklaida prisideda prie vaiko teisių žinojimo ir supratimo.

Propagavimu siekiama užtikrinti, kad į vaiko teises būtų atsižvelgiama vietiniuose įstatymuose, politikoje, biudžetuose ir programose. Nepriklausomas vaiko teisių gynėjas atlieka svarbų vaidmenį, atstovaudamas vaiko teisėms ir gerovei, nepriklausomai nuo politinių struktūrų. Tai vykdo tokios institucijos kaip ombudsmeno tarnyba vaikų [teisių klausimais], tačiau kartais jas gali vykdyti NVO, įsipareigojusi stebėti, propaguoti ir saugoti vaiko teises.

Komunikacijos dėl VDMI turėtų apimti:

- Vaikams draugiškos informacijos apie vaiko teises, požiūrį į vaiko teises, VDMI ir vietines paslaugas teikimą ir platinimą. Gali būti naudinga parengti dažnai užduodamų klausimų apie VDMI seriją, kuri padėtų išvengti nesusipratimų dėl komunikacijų. Ši informacija turėtų būti pateikiama aktualiomis kalbomis bei vaikams su negalia tinkamomis formomis.

- Aktyvias pastangas įtraukti vietinę spaudos, radijo ir televizijos žiniasklaidą. Tai gali apimti kvietimus žiniasklaidos atstovams nušviesti VDMI renginius, pavyzdžiui, pasirašymo ceremoniją, kai miestas / bendruomenė prisijungia prie iniciatyvos. Jos taip pat gali apimti jiems teikiamus kvietimus dalyvauti mokymuose ir plėtoti nuolatinę partnerystę su iniciatyviniu komitetu, vaikų dalyvavimo grupėmis ir pan. Tai padės užtikrinti reguliarią su VDMI susijusių klausimų nušvietimą žiniasklaidoje ištiesus metus.
- Maksimalaus socialinės ir skaitmeninės žiniasklaidos (internetinės ir socialinės žiniasklaidos) efektyvumo didinimo strategiją. Tai yra ypatingai efektyvus būdas pasiekti vaikus ir jaunuolius. Pavyzdžiui, derėtų nustatyti esamas miesto / bendruomenės valdomas internetines ir socialinės žiniasklaidos platformas ir atlikti vertinimą, kurios iš jų būtų tinkamiausios komunikacijoms apie VDMI, jei jos yra tam tinkamos. Derėtų nuspręsti, kas turi įgaliojimus skelbti informaciją apie VDMI platformose ir pateikti atsakymus, bei kam tenka tokios pareigos, taip pat kaip dažnai turėtų būti platinama informacija.
- Vaiko apsaugos politiką ir procedūras. Derėtų nustatyti pagrindines apsaugos gaires, siekiant užtikrinti vaikų privatumą ir orumą. Visas personalas, mokytojai, žiniasklaida, ir kt. su vaikais bendraujantys asmenys turi būti kruopščiai apmokyti, o vaikai turėtų išmokti saugiai naudoti skaitmeninę ir socialinę žiniasklaidą. Vaikai ir jų globėjai privalo duoti informuotą sutikimą naudoti bet kokias fotografijas ar informaciją apie juos.

Niekada negalima dalintis asmenine informacija apie vaikus, nes dėl to jie gali pasijusti nepatogiai arba jiems gali kilti pavojus.

Daugiau informacijos apie vaikų apsaugos gerą patirtį rasite dokumente „Vaikų saugumo užtikrinimas“.

4.3.3 Gebėjimų ugdymas ir mokymai

Patirtis rodo, kad siekiant ilgalaikių pokyčių vaikų gyvenime, yra svarbu skatinti tikrą vaiko teisių ir VDMI tikslų suvokimą. Taip pat reikia ugdyti suaugusiųjų ir vaikų gebėjimus juos įgyvendinti. Savivaldybių personalas, profesionalai, pilietinės visuomenės organizacijos, tėvai / globėjai ir vaikai turi žinoti vaiko teises, ir jie turi praktiškai įgyvendinti vaiko teises kasdienėse situacijose. Tam reikalingas reikšmingas ir tvarus gebėjimų ugdymas, ypač iš anksto vykdomi VDMI įgyvendinančių partnerių mokymai vietiniu lygmeniu.

Reikalingi iniciatyvinio komiteto, koordinavimo padalinio narių ir kitų suinteresuotųjų šalių, dalyvausiančių VDMI veikloje, mokymai dėl VDMI, įskaitant dėl:

- VDMI tikslų, vaiko teisių ir požiūrio į vaiko teises;
- UNICEF šalies atstovybės arba Nacionalinio komiteto propaguojamos sistemos ir principų;
- Siūlomoms metodikoms ir terminų;
- Pagrindinių vaiko teisių apsaugos darbo ir vaikų dalyvavimo principų;
- Vaikų apsaugos politikos ir standartų rengimo, įgyvendinimo ir stebėjimo.

4.4 Stebėjimas ir vertinimas

VDMI efektyvumą ir poveikį galima suprasti tik turint įdiegtas sistemas, skirtas poveikio vaikų gyvenimui vertinimui, įgyvendinus VDMI, tiek individualiu, tiek vietiniu (ir galimai nacionaliniu lygmeniu). Toks vertinimas gali apimti bendros situacijos dėl vaiko teisių vertinimą, siekiant nustatyti išvadų aplinkybes.

Efektyvus stebėjimas ir vertinimas sudaro galimybę susijusioms suinteresuotosioms šalims sekti, keisti ir akcentuoti tiek teigiamas, tiek neigiamas išdavas bei stiprinti gebėjimą suprasti, kurios priemonės veikia ir to priežastis. UNICEF VDMI stebėjimas ir vertinimas yra tiesiogiai susieti su UNICEF pripažinimo procesu.

Pažangą, poveikį ir rezultatus vaikams patvirtinančius duomenis, surinktus stebėjimo ir vertinimo metu, galima naudoti propagavimui ir kitų savivaldybių ir šalies vyriausybės skatinimui taikyti priemones, skirtas vaiko teisių propagavimui ir stiprinimui.

Kadangi VDMI pamatą sudaro plačios apimties partnerystės su svarbiausiomis suinteresuotosiomis šalimis, yra labai svarbu, kad jos dalyvautų stebėjimo procese.

4.4.1 Proceso stebėjimas

Siekiant užtikrinti savalaikį ir koordinuotą Veiksmų plano įgyvendinimą, koordinavimo padalinys gali:

- Išplatinti rašytinį Veiksmų planą visiems įgyvendinantiems partneriams, įskaitant miesto / bendruomenės vaikus;
- Reguliariai sušaukti susirinkimus arba organizuoti konferencinius pokalbius, siekiant įvertinti pažangą bei nustatyti susidarancias galimybes ir išskylančius iššūkius bei susitarti dėl jų sprendimo;
- Prašyti, kad įgyvendinantys partneriai reguliariai atsiskaitytų iniciatyviniam komitetui (susirinkimai) dėl pažangos ir įvykdytų užduočių;
- Šventiškai paminėti sėkmingai įvykdytas užduotis, pavyzdžiui, informuojant vietos žiniasklaidą – svarbu, kad bendruomenės žmonės sektų daromą pažangą;
- Galimai pakviesti vaikus, kurie realiu laiku pateiktų atsiliepimus apie vaikų dalyvavimo procesus, siekiant įsitikinti, ar iniciatyva yra tinkamai vykdoma.

VDMI proceso stebėjimo ir vertinimo sistema suteikia proceso rodiklius pažangos matavimui ir vertinimui, atliekant situacijos analizę, rengiant Veiksmų planą, konsultuojantis su vaikais VDMI formulavimo metu, steigiant peržiūros komitetą ir pan.

Dėl to koordinavimo padalinys turi stebėti pažangą įgyvendinimo etapo metu ir organizuoti reguliarius iniciatyvinio komiteto susirinkimus, siekiant aptarti potencialias galimybes ir iššūkius.

Nors vertinimas turėtų būti planuojamas programos ciklo pabaigai, svarbu atlikti apžvalgas ir kasmetinius vertinimus, siekiant pasimokyti iš praktikos ir pakoreguoti veiklą pagal tikslą.

Žr. VIII priede: VDMI procesų stebėjimo ir vertinimo sistema.

4.4.2 Poveikio stebėjimas

Taip pat yra labai svarbu stebėti VDMI poveikį bei konkrečius ir išmatuojamus rezultatus, kurie taip yra sukuriami vaikams. Rezultatų sekimas yra labai svarbus, siekiant įsitikinti programos veikimu ir ar įgyvendinamos strategijos (veikla) yra efektyvios. Procesas suteikia duomenų grįžtamojo ryšio ciklams ir programos koregavimo veiksams. Poveikio stebėjimas apima loginėje sistemoje nurodytų rodiklių apžvalgą ir norimų tikslų pasikimo analizės apžvalgą. Geroje loginėje sistemoje paprastai pateikiami kiekvieno rodiklio ir rezultato metiniai tikslai.

4.4.3 Vertinimas

VDMI vertinama po kiekvieno VDMI ciklo ir Veiksmų plano. Taip pat primygtinai rekomenduojama atlikti laikotarpio vidurio apžvalgas, siekiant įvertinti, ar veikla yra vykdoma pagal planą ir ar koreguojamieji veiksmai yra reikalingi.

Kaip ir stebėjimo atveju, VDMI vertinimą sudaro du komponentai: proceso vertinimas (koordinavimo mechanizmų nustatymas, VDMI koordinavimas ir valdymas, situacijos analizės atlikimas, Veiksmų plane sutartų veiksmų įgyvendinimas ir pan.) ir poveikio vertinimas (pasiekti rezultatai, lyginant su loginėje sistemoje apibrėžtais baziniais rodikliais).

VDMI vertinimą turėtų atlikti UNICEF ir / arba taikant UNICEF paskirtą nepriklausomą peržiūros mechanizmą, nes taip bus sustiprinamas pripažinimo (ir galimo atmetimo) pagrįstumas ir sumažės galimo interesų konflikto rizika. Peržiūros komitetą gali sudaryti pilietinės visuomenės, akademinės bendruomenės nariai, atitinkami specialistai ir UNICEF šalies atstovybės arba Nacionalinio komiteto atstovai. Jame taip pat gali būti vietos valdžios institucijų atstovų, su sąlyga, jei užtikrinama politinio atstovavimo pusiausvyra ir nėra interesų konfliktų. Vaikų ir jaunuolių dalyvavimas procese būtų naudingas bei sustiprintų jo efektyvumą ir pagrįstumą.

Rekomenduojama patalpinti situacijos dėl vaiko teisių analizę, Veiksmų planą ir vertinimus miesto ar bendruomenės interneto svetainėje, taip siekiant užtikrinti skaidrumą ir atskaitomybę.

Peržiūros komiteto sudėtis skiriasi taip pat kaip ir pačios VDMI, nes peržiūros mechanizmo pasirinkimas yra siejamas su turimais ištekliais ir VDMI dydžiu šalies mastu.

4.4.4 VDMI vertinimo metodika

VDMI Veiksmų plano įgyvendinimo vertinimą derėtų atlikti VDMI ciklo pabaigoje, siekiant išmatuoti pažangą ir poveikį. Vertinimo metu taip pat užfiksuojamas numatytas arba nenumatytas poveikis ir nagrinėjamos priežastys, kodėl tam tikri įgyvendinimo aspektai buvo įvykdyti kaip planuota arba ne. Idealiu atveju vertinimą turėtų atlikti nepriklausomi išorės ekspertai.

Primygtinai rekomenduojama VDMI vertinimų metu vadovautis penkiais Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos Pagalbos vystymuisi komiteto vertinimo kriterijais:

- **Aktualumas.** Ar elgiamės teisingai? Koks yra intervencijos aktualumas ar svarba vietinių ir nacionalinių reikalavimų ir prioritetų atžvilgiu?
- **Efektyvumas.** Ar yra pasiekiami šie plėtros intervencijų tikslai?
Veiksmingumas. Ar plėtros intervencijos tikslai yra pasiekiami ekonomiškai?
- **Poveikis.** Ar plėtros intervencija prisideda prie aukštesnio lygio plėtros tikslų pasiekimo? Koks yra intervencijos poveikis ar efektas, vertinant proporcingai pagal bendrą tikslinės grupės ar paveiktų asmenų situaciją?

- **Tvarumas.** Ar teigiamas efektas ar poveikis yra tvarus? Kai kurie klausimai, į kuriuos reikia atsižvelgti, kuriant vertinimo metodiką, apima šiuos:

Proceso ir poveikio stebėjimo ir vertinimo gebėjimų užtikrinimas.

Svarbu užtikrinti VDMI stebėjimo ir vertinimo vykdymui reikalingus gebėjimus ir šiuo tikslu nustatyti bazinį rodiklį ir rodiklius. Jei VDMI reikiamų gebėjimų nėra, derėtų svarstyti personalo mokymų galimybę arba rinktis išorinių darbuotojų samdymo alternatyvą.

Vaikų ir jaunimo dalyvavimas. Vaikai ir jaunuoliai turėtų atlikti svarbų vaidmenį, stebint ir vertinant VDMI poveikį. Galiausiai pagal jų patirtį jų bendruomenėje bus vertinama VDMI sėkmė ar nesėkmė. Vaikus galima įtraukti į stebėjimo ir vertinimo procesą keliais būdais:

- **Konsultaciniai metodai.** Vaikų ir jaunuolių požiūrį į tai, kas pasikeitė ir kaip jie dabar jaučiasi dėl jų teisių realizavimo bendruomenėje, galima įvertinti, vykdant apklausas ir tikslinių grupių veiklą.
- **Bendradarbiavimo metodai.** Vaikai ir jaunuoliai gali atlikti aktyvų vaidmenį, rengiant ir atliekant vertinimą. Jie gali įvardinti vertinimo klausimus ir prisidėti prie išvadų analizės, taip pat padėti formuluoti rekomendacijas ir proceso metu gautą idėjinį turinį.
- **Vaikų ir jaunimo vadovaujami metodai.** Vertinimo metu vaikai ir jaunuoliai gali užimti lyderių pozicijas ir veikti kaip tyrėjai. Šis vaidmuo apima ne tik tyrimo projektavimą, bet ir duomenų rinkimą bei analizę. Suaugusiesiems reikės palengvinti vaikų įsitraukimą, teikiant paramą, vykdant mokymus ir ugdant gebėjimus. Taip

užtikrinama, kad nustatytas poveikis atspindėtų jų kasdienio gyvenimo patirtį. Vaikai gali nurodyti visiškai kitokias įžvalgas nei suaugusieji, o tai stiprina VDMI įgyvendintojų atskaitomybę.

Siekiant užtikrinti vaikų saugą ir gerovę, yra labai svarbu, kad vaikų dalyvavimas būtų:

1. Skaidrus ir informatyvus;
2. Savanoriškas;
3. Pagarbus;
4. Aktualus;
5. Palengvintas, taikant vaikams draugišką aplinką ir darbo metodus;
6. Įtraukiantis;
7. Palaikomas, vykdam mokymus;
8. Saugus ir būtų atsižvelgiama į riziką;
9. Atsakingas.

Daugiau informacijos apie vaikų dalyvavimą rasite Priemonių rinkinio 5 skyriuje.

Žr. UNICEF aiškinamojoje pastaboje dėl vaikų dalyvavimo vietos valdyme ir susijusių atvejų tyrimų.

4.4.5 Duomenų rinkimas

Miestui ar bendruomenei reikės susitarti dėl to, kas yra atsakingas už duomenų rinkimą, kaip duomenys bus organizuojami ir dėl proceso terminų. Idealiu atveju šis darbas turėtų būti integruojamas į esamus vietinius duomenų rinkimo procesus, taip siekiant išvengti ir taip sudėtingo proceso.

Nors esami nacionalinio ir vietinio lygmens duomenys, tokie kaip kelių rodiklių blokinių apklausos ir gyventojų surašymai, yra naudingos priemonės, renkant informaciją iš daugybės žmonių, svarbu duomenis derinti su kokybine medžiaga. Tokiu būdu galima gauti iliustruojančių pavyzdžių ir istorijų apie tai, kas pasikeitė, kodėl įvyko pokyčiai, ir koks yra jų poveikis vaikų teisėms ir gyvenimui. Naudinga siekti vietinių konsultacijų, kurių metu vaikai, jaunuoliai ir suaugusieji galėtų išreikšti nuomonę ir padėti savivaldybės vadovybei geriau suprasti kasdienę žmonių patirtį.

Galima surinkti įvairių tipų duomenis, kurie suteiktų įvairaus pobūdžio informacijos stebėjimo ir vertinimo procesui. Pavyzdžiui, kiekybiniai apklausų duomenys suteiks bendrų įrodymų apie patirties modelius. Kokybiniai duomenys iš pokalbių arba tikslinių grupių praturtins asmeninės patirties ir istorijų suvokimą bei padės suprasti bendras tendencijas. Kokybinės sėkmės istorijos taip pat yra naudingos kaip VDMI komunikacijų ir propagavimo strategijų dalis.

Dokumentiniai įrodymai. Rezultatų rodikliai paprastai bus patvirtinami dokumentais, tokiais kaip tarybos sprendimo protokolas, politika arba strategijos dokumentai, įstatymas ar reglamentas, arba detalus savivaldybės biudžetas, kuriame atsispindi vaikų [poreikiai]. Visi šie dokumentai gali įrodyti, kad buvo imtasi veiksmų savivaldybės lygmeniu, siekiant taikyti sistemas, skirtas lokaliai vaiko teisių skatinimui.

Vietos valdžios teikiami duomenys. Vietos valdžia gali rinkti VDMI aktualius duomenis. Tokie duomenys gali apimti:

- Išsamią informaciją apie mokyklų lankomumą;
- Prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių skaičius ir jų galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ar lankyti mokyklas;
- Suteikiamų socialinės apsaugos paslaugų struktūrą, pavyzdžiui, parama būsto išlaidoms.

Vietinės apklausos. Vietos valdžia gali atlikti periodines apklausas, siekiant įvertinti pažangą konkrečios ar platesnės išdavos rodiklių atžvilgiu. Jų atlikimui gali būti taikomas toks pat metodas kaip ir bazinio rodiklio vertinimui, siekiant fiksuoti įvykusius pokyčius.

Moksliniai tyrimai. NVO arba akademinės institucijos gali vykdyti mokslinius tyrimus vietiniu lygmeniu, siekiant sekti VDMI įgyvendinimo pažangą. Be to, galima teikti paramą vaikų mokymui tam, kad jie patys galėtų atlikti tyrėjų ar mokslinių tyrimų konsultantų darbą ir patys sužinotų informaciją.

Pokalbiai. Specifinės kompetencijos turintys asmenys gali suteikti naudingų įžvalgų, kurias būtų galima perteikti pokalbių metu. Tarp tokių ekspertų gali būti socialinių tarnybų vadovai, teisėjai ar į vaikus orientuotos NVO.

Vaikų ir jaunimo vadovaujamos revizijos. Kai tam tikri rodikliai yra susiję su konkrečiomis institucijomis arba paslaugomis, kuriomis vaikai tiesiogiai naudojasi – pavyzdžiui, mokyklos, vaikų ir jaunimo tarybos, ligoninės, jaunimo klubai ir žaidimų infrastruktūra – vaikai ir jaunuoliai gali dalyvauti revizijų procese. Jie gali sudaryti klausimus bei rengti pokalbius su svarbiausiais personalo nariais ir kitais vaikais, taip pat peržiūrėti įrodymus, pavyzdžiui, vaikų, kurie naudojasi paslaugomis skaičius.

Istorijos apie svarbius pokyčius. Galima surinkti vaikų istorijas apie jų kasdienį gyvenimą ir apie įvykusius pokyčius. Jos gali būti naudinga priemonė, padedanti perteikti bendruomenės pokyčius, siekiant labiau gerbti vaiko teises.

Tikslinės grupės išvados. Galima rengti grupines diskusijas su vaikais, jaunuoliais ir tėvais, su vaikais dirbančiais specialistais, NVO ir kitomis vietinėmis suinteresuotosiomis šalimis. Veiklos metu galima gauti daug įrodymų, prisidėsiančių prie duomenų rinkimo proceso. Esant itin skirtingoms aplinkybėms, galima svarstyti galimybę suburti tikslines vaikų grupes, siekiant įžvalgų apie jų unikalią patirtį. Pavyzdžiui, tokias grupes būtų galima formuoti iš vaikų, patekusių į nepilnamečių teisingumo sistemą, vaikų su negalia, ir vaikų, kurie yra pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai.

Duomenų išskaidymas. Vaikai ir jaunuoliai nėra vienalytė grupė, kaip ir miestai ir bendruomenės gali būti labai skirtingi. Tiek situacijos dėl vaiko teisių analizė, tiek proceso ir poveikio vertinimas turėtų diferencijuoti skirtingų vaikų grupių poreikius ir patirtį. Būtina atsižvelgti į tokius diskriminacijos aspektus kaip amžius, lytis, seksualinė orientacija ir lyčių tapatybė, etninė priklausomybė⁷, religija, negalia, teisinis statusas, socialinis ir ekonominis statusas bei kalba.

⁷ Duomenys apie etninę priklausomybę kai kuriose šalyse gali būti draudžiami.

4.4.6 Išvadų analizė

VDMI ciklo pabaigoje derėtų išanalizuoti visus surinktus duomenis, siekiant įvertinti Veiksmų plane sutartų tikslų ir rodiklių įgyvendinimo bei visuotinių minimalių pripažinimo proceso kriterijų pažangą.

Svarbu užtikrinti kiek įmanoma didesnį šio proceso skaidrumą ir dalijimąsi išvadomis su tarpsektorine suinteresuotųjų šalių grupe, įskaitant vaikus (žr. toliau pateiktoje 4.4.7 dalyje). Skirtingi požiūriai yra neįkainojama pagalba išvadų aiškinimo atžvilgiu – dažnai jie gali išryškinti atotrūkį tarp oficialiai įvestų priemonių, tokių kaip politika ar reglamentas, ir realaus jų įgyvendinimas. Čia svarbu atidžiai pažvelgti į loginėje sistemoje apibrėžtus rezultatus, išdavų ir poveikio rodiklius.

Sujungiant skirtingų VDMI vertinimų išvadas, bus sudaroma galimybė susidaryti vaizdą, kaip iniciatyvos pradeda keisti vaikų gyvenimą (poveikis) visoje šalyje. Įrodymus galima naudoti atsiliepimų apie politikos ir prioritetų poveikį teikimui vyriausybėms, kai tai yra aktualu.

4.4.7 Ataskaitų teikimas, rekomenduojamų veiksmų formulavimas ir paskirstymas

Užbaigus galutinį vertinimą, peržiūros komitetas parengia ataskaitą apie tai, kas buvo pasiekta, akcentuojant tai, ką dar reikia pasiekti. Ataskaita turėtų būti plačiai išplatinama ir pateikiama vaikams draugiškomis ir pasiekiamomis versijomis. Miestas / bendruomenė gali nuspręsti rengti susitikimus su visuomene, kurių metu pasidalintų išvadomis ir sulauktų visuomenės paramos tęsti iniciatyvą.

Šiame etape miestas ar bendruomenė taip pat gali norėti peržiūrėti rodiklius. Gali būti nustatyta, kad kai kurie iš jų nebėra aktualūs arba neteikia naudingų įrodymų. Galėjo iškilti papildomų problemų, kurias reikia įtraukti. Pavyzdžiui, mieste ar bendruomenėje, į kurią neseniai atvyko daug pabėgėlių, gali būti nuspręsta papildyti tikslus ir rodiklius, siekiant spręsti konkrečius nerimą keliančius dalykus. Kitu atveju vyriausybė galėjo priimti naujus teisės aktus, turinčius tiesioginės įtakos vaikų gyvenimui vietoj lygmeniu, todėl būtų naudinga stebėti jų poveikį.

5

UNICEF vaikams draugiško miesto pripažinimas

UNICEF pripažįsta miestą ar bendruomenę kaip vaikams draugišką miestą, teigiamai įvertinus VDMI Veismų plano įgyvendinimą. Šio pripažinimo dalį sudaro miesto ar bendruomenės įgyta teisė naudoti VDMI logotipą ir gaunamas liudijimas, kuriuo pripažįstamas įsipareigojimas ir aktyvi veikla, siekiant gerinti vaiko teises.

5.1 Visuotiniai minimalūs kriterijai

Visuotiniai minimalūs UNICEF pripažinimo kriterijai yra trejopi:

1. Pademonstruoti rezultatai vaikams keliose tikslų srityse, siekiant užtikrinti visapusišką požiūrį vaiko teisių atžvilgiu;
2. Prasmingas ir įtraukiantis vaikų ir jaunimo dalyvavimas;
3. Vietos valdžios politikoje ir jos veiksmis, įskaitant VDMI, demonstruojamas įsipareigojimas eliminuoti diskriminaciją vaikų atžvilgiu.

5.2 Pripažinimo trukmė

UNICEF vaikams draugiško miesto pripažinimas suteikiamas apibrėžtam laikotarpiui, atitinkančiam paskesnio VDMI ciklo trukmę. Laukiant teigiamo antrojo VDMI ciklo vertinimo, pripažinimas vėl bus pratęsiamas kitam ciklui. UNICEF pripažinimas bus suteikiamas maksimaliam penkerių metų laikotarpiui.

Nepriklausomai nuo VDMI ciklo trukmės, nacionalinė valdymo institucija turėtų kasmet peržiūrėti VDMI, įskaitant po kiekvienų rinkimų vykdomas peržiūras, siekiant įsitikinti, ar miestas arba bendruomenė vykdo pagal Veismų planą prisiimtus įsipareigojimus.

Į susitarimo memorandumą turėtų būti įtraukta išlyga dėl pasitraukimo teisių pažeidimų atveju arba įvykus kitiems įvykiams, taip pat ėmusis veiksmų, dėl kurių kyla pavojus UNICEF reputacijai, savitumui ar misijai, įsigaliojus partnerystės sutarčiai.

Žr. IX: Vaikams draugiško miesto pripažinimo liudijimo šablonas.

5.3

Vaikams draugiško miesto pripažinimo pridėtinė vertė

UNICEF pripažinimas suteikia tam tikrų teisių ir pareigų. Jų pobūdis įvairiose šalyse gali skirtis. UNICEF ir dalyvaujantis miestas ar bendruomenė turi susitarti dėl šalių teisių ir pareigų, taip pat dėl oficialaus UNICEF pripažinimo pasekmių. Svarbu tai, kad UNICEF šalies atstovybės arba Nacionalinio komiteto ir miesto ar bendruomenės atstovų pasirašytame susitarimo memorandume būtų įtrauktos nuostatos dėl UNICEF ir VDMI pavadinimų ir logotipų naudojimo.

Galimybės, teisės ir pareigos, siejamos su oficialiu UNICEF pripažinimu gali apimti šias:

- VDMI logotipo naudojimas sutartu laikotarpiu;
- Narystė VDMI tinkle;
- Galimybė naudotis konsultacijomis ir priemonėmis;
- Mokymai bei techninės konsultacijos ir pagalba;
- Galimybė lankytis ir mokytis iš kito UNICEF pripažinto vaikams draugiško miesto;
- Galimybė užmegzti porinę partnerystę su kitu UNICEF pripažintu vaikams draugišku miestu;
- Pareiga ir toliau gerinti vaiko teises pagal VDMI Veiksmų planą.

Žr. III priede: UNICEF Nacionalinio komiteto ir vietos valdžios susitarimo memorandumo šablonas.

Žr. IV priede: UNICEF šalies atstovybės ir vietos valdžios susitarimo memorandumo šablonas.

6

UNICEF parama

6.1 UNICEF šalių atstovybių arba nacionalinių komitetų parama

UNICEF šalies atstovybės arba Nacionalinio komiteto teikiama parama įvairiose šalyse skiriasi ir bus apibrėžta UNICEF ir vietos valdžios susitarimo memorandume.

Kai kurios UNICEF šalių atstovybės arba nacionaliniai komitetai gali pasirinkti galimybę dalyvauti, palaikant ryšius su miestais arba bendruomenėmis, tuo tarpu kiti atliks labiau „standartų nustatymo“ funkciją, nustatant ir palaikant pripažinimo procesų kokybę. Kai kuriais atvejais UNICEF šalies atstovybė arba Nacionalinis komitetas atlieka dvejopas funkcijas ir kaip gebėjimus stiprinantis partneris, ir kaip vertintojas.

UNICEF šalies atstovybės arba Nacionalinio komiteto funkcijos gali apimti:

- Mokymus ir techninę paramą VDMI suinteresuotosioms šalims;
- Vadovavimą nacionalinei koordinavimo įstaigai ir jos funkcijų kontrolę;
- Miestų ir bendruomenių pripažinimą vaikams draugiškais, kai yra tenkinami sutarti VDMI Veiksmų plano kriterijai ir tikslai.

Miestai ir bendruomenės, kurie nenori arba negali bendradarbiauti su UNICEF, vis tiek gali naudotis šiuo UNICEF VDMI Vadovu kaip vaiko teisių gerinimo sistema, tačiau jie negalės gauti UNICEF pripažinimo.

6.2 Pasaulinės UNICEF VDMI komandos parama

UNICEF būstinė teikia konsultacijas ir paramą UNICEF šalių atstovybėms ir nacionaliniams komitetams su VDMI susijusiais klausimais, įskaitant:

- Gaires, strategines konsultacijas ir techninę paramą, įskaitant gairių rengimą, priemones ir šablonus, taip pat pagal situaciją pritaikytą paramą;
- VDMI tinklo ir referencinės grupės, kurią sudaro VDMI centrai UNICEF šalių atstovybėse ir nacionaliniuose komitetuose bei jų oficialūs įgyvendinantys partneriai, partnerystės plėtrą ir valdymą;
- Žinių valdymą ir komunikacijas per VDMI internetinę įgyvendinimo bendriją (vidinę) ir VDMI interneto svetainę (išorinę);
- Mokymus ir gebėjimų stiprinimą, įskaitant pagal individualius poreikius pritaikytą mokymų paketų rengimą.
- Porinių iniciatyvų, pažintinių vizitų ir žinių mainų tarp VDMI iniciatyvų organizavimą.

Susisiekite su VDMI komanda:

Louise THIVANT, VDMI konsultantė (lthivant@unicef.org)

Paulina GRUSZCZYNSKI, miestų žinių mainų specialistė
(pgruszczynski@unicef.org)

Reetta MIKKOLA, propagavimo specialistė (rmikkola@unicef.org)

I priedas: pirminiai VDML stiprinimo elementai ir pagrindiniai komponentai

	 Stiprinimo elementai⁸	 Pagrindiniai komponentai⁹
1	<p>Vaikų dalyvavimas: aktyvaus vaikų įsitraukimo, sprendžiant su jais susijusias problemas, skatinimas; jų nuomonių išklausa ir atsižvelgimas į jas sprendimų priėmimo procesų metu</p>	<p>Vaiko teisių politika ir teisinės sistemos savivaldybių lygmeniu</p>
2	<p>Vaikams draugiška teisinė sistema: teisės aktų, reguliavimo sistemų ir procedūrų, skirtų nuolatiniam visų vaikų teisių propagavimui ir apsaugai, užtikrinimas</p>	<p>Suaugusiųjų ir vaikų supažindinimas su vaiko teisėmis ir jų supratimas</p>
3	<p>Viso miesto vaiko teisių strategija: išsamios, visapusiškos strategijos ar programos, skirtos Konvencija pagrįsto vaikams draugiško miesto kūrimui, rengimas</p>	<p>Viso miesto strategija arba veiksmų planas, skirtas vaiko teisėms su paramos biudžetu</p>
4	<p>Vaiko teisių skyrius arba koordinavimo mechanizmas: nuolatinių vietos valdžios struktūrų kūrimas, siekiant užtikrinti prioritetinį atsižvelgimą į vaikų požiūrį</p>	<p>Vaikų dalyvavimas – mechanizmai, galimybės ir pagarbos kultūra</p>
5	<p>Poveikio vaikui nustatymas ir vertinimas: sisteminio proceso, skirto įstatymų, politikos ir praktikos poveikio vaikams vertinimui užtikrinimas – iki įgyvendinimo, jo metu ir po jo</p>	<p>Teisingumas, įtrauktis ir nediskriminavimas – mechanizmai, galimybės ir pagarbos kultūra</p>
6	<p>Vaikams skirtas biudžetas: įsipareigojimas užtikrinti tinkamus išteklius ir vaikams skirto biudžeto analizės užtikrinimas</p>	<p>Vadovavimo, koordinavimo mechanizmai ir partnerystės</p>
7	<p>Reguliariai rengiama miesto vaikų padėties ataskaita: pakankamo vaikų padėties ir jų teisių stebėjimo ir duomenų rinkimo užtikrinimas</p>	<p>Komunikacijų ir ryšių su visuomene strategija</p>
8	<p>Informavimas apie vaiko teises: suaugusiųjų ir vaikų informuotumo apie vaiko teises užtikrinimas</p>	<p>Stebėjimas ir vertinimas – įskaitant ataskaitas apie vaiko teisių būseną mieste ar bendruomenėje</p>
9	<p>Nepriklausomas propagavimas vaikams: parama nevyriausybinėms organizacijoms ir nepriklausomų žmogaus teisių institucijų kūrimas – ombudsmeno tarnyba arba komisariatai, dirbantys vaikų teisių srityje – siekiant propaguoti vaiko teises</p>	<p>Nepriklausomi atskaitomybės už vaiko teises mechanizmai, pavyzdžiui, NVO arba į ombudsmeną panašios institucijos, atstovaujantys vaikų interesams</p>

8 Vaikams draugiškų miestų stiprinimas: veiksmų planas (<www.unicef-irc.org/publications/416-building-child-friendly-cities-a-framework-for-action.html>)

9. Vaikams draugiškų miestų iniciatyvos priemonių rinkinys, skirtas nacionaliniams komitetams (<<http://childfriendlycities.org/building-a-cfc/tools/toolkit-nacional-committees-new>>)

II priedas: VDMI Veiksmų planas ir sąsajos su atitinkamomis strateginėmis sistemomis

	Vaiko teisių konvencija	UNICEF 2018 m. - 2021 m. strateginis planas	Tvaraus vystymosi tikslai	UNICEF Urbanistinė sistema
1 TIKSLAS Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus yra vertinamas, gerbiamas ir jo bendruomenės, vietos valdžios institucijos su juo elgiasi sąžiningai	2 str.: Teisė į nediskriminavimą 23 str.: Vaikų su negalia teisės 30 str.: Teisė priklausyti etninių, religinių ar lingvistinių mažumų grupėms	5 tikslas: Kiekvienas vaikas turi lygias galimybes gyvenime.	5 tikslas: Pasiekti lyčių lygybę ir užtikrinti visų moterų ir mergaičių teises 10 tikslas: Mažinti nelygybę šalyse ir tarp jų 11 tikslas: Paversti miestus įtraukiančiais, saugiais, atspariais ir tvariais	1 prioritetas: Mažinti teisingumo spragas miesto vietovėse, teikiant techninę paramą ir bendradarbiaujant, taip siekiant išplėsti kokybiškas paslaugas, teikiant jas miesto aplinkoje gyvenantiems menkinamiems vaikams, ir saugoti visus vaikus nuo smurto.
2 TIKSLAS Kiekvieno vaiko ir jauno žmogaus nuomonė, poreikiai ir prioritetai yra išklaunami ir į juos yra atsižvelgiama, rengiant valstybės įstatymus (jei taikoma), politiką, biudžetą, programas ir jiems įtakos turinčius sprendimus	6 str.: Teisė būti išklausytam 13, 18 ir 42 str.: Teisė į informaciją 12-14 str.: Teisė būti išklausytam, žodžio ir asociacijų laisvė	5 tikslas: Kiekvienas vaikas turi lygias galimybes gyvenime	16 tikslas: Propaguoti teisingą, taikią ir įtraukiančią visuomenę	4 prioritetas: Miesto aplinkoje gyvenančių neturtingų vaikų nuomonės išraiškos ir dalyvavimo stiprinimas bei partnerystė su miesto bendruomenėmis ir organizacijomis stiprinimas
3 TIKSLAS Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus turi galimybę naudotis kokybiškais svarbiausiomis socialinėmis paslaugomis	24-25 str.: Teisė į sveikatos priežiūros paslaugas 27 str.: Teisė į vaiko vystymuisi tinkamą gyvenimo lygį 28 str.: Teisė į švietimą	1 tikslas: Kiekvienas vaikas išgyvena ir klesti 2 tikslas: Kiekvienas vaikas mokosi	1 tikslas: Panaikinti skurdą ir visas jo išraiškas 2 tikslas: Įveikti badą 3 tikslas: Užtikrinti sveiką gyvenimą ir skatinti visų gerovę 4 tikslas: Užtikrinti įtraukiantį ir kokybišką švietimą visiems	1 prioritetas: Mažinti teisingumo spragas miesto vietovėse, teikiant techninę paramą ir bendradarbiaujant, taip siekiant išplėsti kokybiškas paslaugas, teikiant jas miesto aplinkoje gyvenantiems menkinamiems vaikams, ir saugoti visus vaikus nuo smurto.
4 TIKSLAS Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus gyvena apsaugotoje, saugioje ir švarioje aplinkoje	9, 34 ir 35 str.: Apsauga nuo netinkamo elgesio, prievartos ir seksualinio smurto	3 tikslas: Kiekvienas vaikas yra apsaugotas nuo smurto ir išnaudojimo 4 tikslas: Kiekvienas vaikas gyvena saugioje ir švarioje aplinkoje	6 tikslas: Užtikrinti vandens ir sanitarinių sąlygų pasiekiamumą 11 tikslas: Paversti miestus įtraukiančiais, saugiais, atspariais ir tvariais 16 tikslas: Propaguoti teisingą, taikią ir įtraukiantį visuomenę	2 prioritetas: Saugios ir tvarios miesto aplinkos vaikams skatinimas
5 TIKSLAS Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus turi galimybes mėgautis šeimyniniu gyvenimu, žaisti ir maloniai leisti laisvalaikį	31 str.: Teisė į poilsį ir laisvalaikį bei užsiimti žaidimų ir pramogine veikla 8-9 str.: Teisė į šeimyninį gyvenimą	NETAIKOMA	NETAIKOMA	NETAIKOMA

III priedas: UNICEF Nacionalinio komiteto ir vietos valdžios susitarimo memorandumo šablonas

[VIETOS VALDŽIOS INSTITUCIJOS PAVADINIMAS] IR [UNICEF NACIONALINIO KOMITETO PAVADINIMAS] SUSITARIMO MEMORANDUMAS

Dėl _____ miesto dalyvavimo UNICEF Vaikams draugiškų miestų iniciatyvoje

I. Įvadas

1. Šį Susitarimo memorandumą (toliau „SM“) sudaro [įrašykite vietos valdžios institucijos pavadinimą] (toliau „_____miestas“) ir [UNICEF Nacionalinio komiteto pavadinimas] (toliau „NacKom“). Jame nustatomas būdas, kuriuo _____miestas prisijungs prie UNICEF Vaikams draugiškų miestų iniciatyvos (toliau „VDMI“).

2. Nuo 1996 m. UNICEF VDMI padėjo visose pasaulio vietose įsikūrusiems miestams įgyvendinti jaunesnių nei dvidešimt ketverių metų amžiaus žmonių teises, remdamasi JT Vaiko teisių konvencija. Vaikams draugiškų miestų tinklas visame pasaulyje jungia suinteresuotąsias šalis, pasiryžusias užtikrinti, kad jų miestai ir bendruomenės būtų draugiški vaikams. Tai sudaro galimybę šioms suinteresuotosioms šalims kurti saugesnius, švaresnius ir atsparesnius miestus ir bendruomenes.

3. _____miestas nori dalyvauti UNICEF VDMI.

4. Dėl to _____miestas ir NacKom, draugiškai bendradarbiaudami, pasirašo šį SM, siekdami nustatyti būdus, kuriais _____miestas dalyvaus UNICEF VDMI, nustatant būdus, kuriais NacKom teiks paramą _____miestui, šiam siekiant tapti „Vaikams draugišku miestu“.

II. Bendradarbiavimo veikla

1. _____miestas: [sąrašas koreguotinas pagal poreikius]

- Dirbs su NacKom ir suinteresuotosiomis šalimis, siekiant atlikti situacijos dėl vaiko teisių analizę [įrašykite miesto / bendruomenės pavadinimą].
- Dirbs su NacKom ir kitomis vietinėmis suinteresuotosiomis šalimis, siekiant parengti Veiksmų planą ir susitarti dėl jo, siekiant tapti „Vaikams palankiu miestu“. Į šį Veiksmų planą bus įtraukti aiškūs tikslai, poveikio rodikliai, gairės, paramos biudžetas, aiškūs terminai ir kriterijai, pagal kuriuos NacKom pripažins „Vaikams draugišku miestu“.
- Įgyvendins Veiksmų planą per sutartą laiką ir tai darys glaudžiai bendradarbiaudamas su suinteresuotosiomis šalimis ir partneriais.
- Stebės pažangą pagal Veiksmų plane numatytus tikslus ir rodiklius ir užtikrins aktualių duomenų rinkimą, siekiant nustatyti ir pašalinti galimas kliūtis Veiksmų plano įgyvendinimui.
- Bent kas šešis mėnesius papasakos visuomenei (įskaitant NacKom, suinteresuotąsias šalis ir partnerius) apie pažangą, galimybes ir iššūkius, įgyvendinant Veiksmų planą.
- Plačiai platins ir pateiks galutinę ataskaitą, kurioje įvertinama pažanga, padaryta siekiant Veiksmų plane nustatytų tikslų ir rodiklių, taip pat pripažinimo proceso kriterijai.
- Tęs Veiksmų plano įgyvendinimą net ir po to, kai pareigas užims kita __ miesto administracija ir vadovybė.

2. NacKom: [sąrašas koreguotinas pagal poreikius]

- Pasidalins naudingais moksliniais tyrimais, gairėmis ir priemonėmis, susijusiais su VDMI, kurie gali būti naudingi bendradarbiavimui ir Veiksmų plano įgyvendinimui.
- Vykdyd mokymus ir teiks techninę paramą VDMI suinteresuotosioms šalims ir partneriams.
- Padės įdiegti veiksmingą stebėjimo ir vertinimo procesą.
- Reklamuos bendradarbiavimą savo interneto svetainėje ir remis bendradarbiavimo nušvietimą žiniasklaidoje, kai tokia priemonė bus tinkama.
- Padės įvertinti VDMI pažangą ir poveikį.
- Rems ryšius per vietinius ir tarptautinius tinklus, kur tai yra įmanoma.
- Pripažins „Vaikams draugišku miestu“, jei bus tenkinami sutarti kriterijai ir Veiksmų plane numatyti tikslai bus pasiekti.

3. Neskaitant minėtojo veiksmų sąrašo, kiekvienas iš mūsų galime sutikti atlikti papildomus veiksmus kaip šio bendradarbiavimo dalį. Tokiu atveju tokius papildomus veiksmus patvirtinsime raštu.

4. *[Irašykite vardą ir pavardę ir informaciją kontaktams]* bus _____miesto koordinatorius, o *[Irašykite vardą ir pavardę ir informaciją kontaktams]* bus NacKom koordinatorius. Jie bus pagrindiniai šio bendradarbiavimo vykdytojai. Jei kuris nors iš mūsų pakeis koordinatorių, apie tai kuo greičiau raštu praneš kitai šaliai.

III. Komunikacijų medžiaga; pavadinimų ir logotipų naudojimas

1. Bet kokia komunikacijų ir propagavimo medžiaga, kuri yra šio bendradarbiavimo dalis, atitiks NacKom politiką ir standartus. Atsižvelgdami į atitinkamus vidinio patvirtinimo reikalavimus, tokioje medžiagoje pateiksime atitinkamus pavadinimus, logotipą ir emblemas arba prekių ženklus.

2. Šio bendradarbiavimo laikotarpiu galime pageidauti naudoti kitos šalies pavadinimą, logotipą ir emblemą ar prekių ženklus. Tokiu atveju sutinkame, kad, prieš naudodami kitos šalies pavadinimą, logotipą, emblemą ar prekių ženklus, prašysime kitos šalies leidimo per savo bendradarbiavimo koordinatorius; prašyme bus nurodytas konkretus siūlomas naudojimo tikslas. Nė vienas iš mūsų neprivalės duoti prašomo leidimo naudoti. Bet koks naudojimas bus vykdomas griežtai laikantis leidimo pranešime nurodytų sąlygų ir atitiks atitinkamas prekės ženklo gaires ar taisykles (jomis kiekvienas iš mūsų pasidalins su kitomis šalimis).

3. _____miestas pripažįsta, kad UNICEF pavadinimas, logotipas ir emblema, Vaikams draugiškų miestų iniciatyvos pavadinimas ir logotipas bei kita UNICEF priklausanti intelektinė nuosavybė (toliau kartu „UNICEF nuosavybė“) yra išskirtinė UNICEF nuosavybė ir yra saugoma pagal tarptautinę teisę ir kitus galiojančius įstatymus. Be to, _____miestas pripažįsta, kad NacKom pavadinimas, logotipas ir emblema ir kita NacKom priklausanti intelektinė nuosavybė (toliau kartu „NacKom nuosavybė“) yra išskirtinė NacKom nuosavybė ir yra saugoma pagal galiojančius įstatymus. NacKom patvirtina, kad gavo reikiamus patvirtinimus UNICEF ir Vaikams draugiškų miestų iniciatyvos pavadinimų, logotipų ir emblemų sublicencijavimui, susijusiam su šiuo SM.

4. _____miestas nepiktnaudžiaus, nepažeis ar kitaip nepažeis UNICEF teisių į UNICEF nuosavybę ir NacKom teisių į NacKom nuosavybę. _____miestas pripažįsta, kad yra susipažinęs su UNICEF idealais ir tikslais ir pripažįsta, kad UNICEF nuosavybė ir NacKom nuosavybė negali būti siejamos su jokiais politiniais ar sektantiniais tikslais arba kitaip naudojama tokiu būdu, kuris yra nesuderinamas su UNICEF statusu, reputacija ir neutralumu. Aiškiai nurodome, kad šio III straipsnio pažeidimas yra esminių šio SM sąlygų pažeidimas. Šis III straipsnis galios ir pasibaigus šio SM galiojimui arba jį nutraukus.

VI. Dalijimasis informacija; jokios konfidencialios informacijos

1. Šio bendradarbiavimo metu galime dalytis su kitais neviešais duomenimis, moksliniais tyrimais ar kita nuosavybės teise priklausančia informacija. Dalindamasi tokia informacija, tokią informaciją atskleidžianti šalis gali nustatyti papildomas pagrįstas jos naudojimo sąlygas, įskaitant tolesnio atskleidimo sąlygas. Tokią informaciją gavusi šalis laikysis visų jai praneštų sąlygų.

2. Išskyrus ankstesnėje pastraipoje nurodytus atvejus arba jei raštu susitariama kitaip, jokie dokumentai ar informacija (bet kokių formatu), kuriais mes dalijamės, ir jokia informacija ar medžiaga, sukurta dėl šio bendradarbiavimo, nebus laikomi „konfidencialiais“.

V. Šio bendradarbiavimo metu patiriamos išlaidos ir atsakomybė

Kiekvienas iš mūsų padengs savo išlaidas, patirtas dėl šio bendradarbiavimo, nebent konkrečiu atveju susitartume kitaip ir tai būtų nurodyta atskiroje rašytinėje sutartyje. Kiekvienas iš mūsų bus visiškai atsakingas už tai, ką daro šio bendradarbiavimo tikslu; tai apima atsakomybę už mūsų atitinkamų darbuotojų, rangovų, tiekėjų ir konsultantų veiksmus.

VI. Įsipareigojimas elgtis etiškai

1. Aiškiai nurodome, kad būtina imtis visų būtinų atsargumo priemonių, siekiant išvengti sukčiavimo, korupcijos (viešajame ir neviešajame sektoriuje) ir interesų konfliktų. Šiuo tikslu, vykdydami šį bendradarbiavimą, laikysimės aukščiausių savo atitinkamų darbuotojų, rangovų, konsultantų ir tiekėjų elgesio standartų, kaip nustatyta atitinkamuose reglamentuose, taisyklėse, politikoje ir procedūrose.

2. Informuosime kitą šalį, vienai iš mūsų sužinojus apie bet kokį incidentą ar pranešimą, kuris neatitinka įsipareigojimų ir patvirtinimų, pateiktų ankstesnėje pastraipoje, ir mes bendradarbiausime vieni su kitais dėl atitinkamų veiksmų.

VII. Nesutarimų sprendimas

Jei dėl šio bendradarbiavimo kils nesutarimų, juos spręsimė draugiškais diskusijomis.

VIII. Bendradarbiavimo laikotarpis; šio bendradarbiavimo pabaiga

1. Susitariama dėl šio bendradarbiavimo vykdymo [[rašykite metų skaičių] metų laikotarpiui, kuris baigiasi [[rašykite datą]]. Prieš pasibaigiant šiam bendradarbiavimui, susitikime dėl šio bendradarbiavimo apžvalgos ir jo atnaujinimo. Jei susitarsime dėl šio bendradarbiavimo atnaujinimo, kaip tinkama, nustatysime atnaujinimo sąlygas arba šio SM pakeitime, arba naujame mūsų abiejų pasirašytame susitarime.

2. Bet kuris iš mūsų gali nutraukti šį bendradarbiavimą jam nepasibaigus; esant tokiam pageidavimui, prieš trisdešimt (30) dienų kitai šaliai pateikiamas rašytinis pranešimas.

3. Kai tik vienas iš mūsų gaus tokį pranešimą apie nutraukimą, dirbsime kartu, siekiant tvarkingai užbaigti bet kokią veiklą, kurią bendrai vykdome šio bendradarbiavimo laikotarpiu. Bendradarbiavimas baigsis pasibaigus šiam trisdešimties dienų laikotarpiui. Pasibaigus šio bendradarbiavimo galiojimo laikotarpiui arba nutraukus šį bendradarbiavimą, visos teisės ir leidimai, kuriuos kiekvienas iš mūsų suteikė kitai šaliai dėl šio bendradarbiavimo, bus nutrauktas; tai apima teises ir leidimus, susijusius su intelektine nuosavybe.

4. Jei _____miestas informuoja NacKom apie bet kokį incidentą ar pranešimą, kuris prieštarauja jo pirmiau išdėstytiems įsipareigojimams dėl etiško elgesio, arba jei kuris nors iš mūsų sąžiningai padaro išvadą, kad tolesnis mūsų bendradarbiavimas kelia rimtą pavojų mūsų atitinkamai misijai ar vertybėms, arba pakenks reputacijai ar prestižui, siejamam su mūsų pavadinimu, logotipu ar emblema arba intelektine nuosavybe (atsižvelgiant į atvejį), tada kartu aptarsime veiksmus, kurių galima imtis, siekiant išspręsti situaciją. Ypatingais atvejais NacKom gali nedelsiant nutraukti šį bendradarbiavimą (jei nusprendžia, kad tai būtina). Tokiais atvejais _____miestas nebeturės teisės naudotis UNICEF nuosavybe ir NacKom nuosavybe ir nutrauks visą reklaminę ir viešųjų ryšių veiklą, susijusią su šiuo bendradarbiavimu.

IX. Bendroji informacija

1. Mes nekuriame bendros įmonės ar kitos bendrovės ir šis bendradarbiavimas neturi būti suprantamas kaip toks. Mes esame visiškai nepriklausomi vienas nuo kito ir bendradarbiaujame ribotais apibrėžtais būdais, siekdami padėti kurti miesto aplinką, skatinančią įgyvendinti vaiko teises.

2. Jei bet kuris iš mūsų nori pakeisti šio bendradarbiavimo sąlygas, mes pasitarsime vienas su kitu ir, jei abu sutarsime dėl pakeitimo, jis bus pateiktas raštu, mūsų abiejų pasirašytas ir įsigalios tą dieną, kai mes abu jį pasirašysime.

PASIRAŠYTA

_____ miesto vardu:

Vardas ir pavardė:

Pareigų pavadinimas:

Data:

PASIRAŠYTA

_____ [UNICEF Nacionalinio komiteto pavadinimas] vardu:

_____ Vardas ir pavardė:

Pareigų pavadinimas:

IV priedas: UNICEF šalies atstovybės ir vietos valdžios susitarimo memorandumo šablonas

[VIETOS VALDŽIOS INSTITUCIJOS PAVADINIMAS] IR JUNGTINIŲ TAUTŲ VAIKŲ FONDO SUSITARIMO MEMORANDUMAS

Dėl _____ miesto dalyvavimo UNICEF Vaikams draugiškų miestų iniciatyvoje

X. Įvadas

1. Šį Susitarimo memorandumą (toliau „SM“) sudaro [įrašykite vietos valdžios institucijos pavadinimą] (toliau „__miestas“) ir Jungtinių Tautų Vaikų fondas [įrašykite UNICEF Šalies atstovybės vietą] (toliau „UNICEF“). Jame nustatomas būdas, kuriuo __miestas prisijungs prie UNICEF Vaikams draugiškų miestų iniciatyvos (toliau „VDMI“).
2. UNICEF VDMI yra UNICEF bendradarbiavimo su [įrašykite šalies pavadinimą] Vyriausybe programos dalis ir yra įgyvendinama, remiantis [įrašykite datą] UNICEF ir [įrašykite šalies pavadinimą] Vyriausybės pasirašytu pagrindiniu bendradarbiavimo susitarimu.
3. Nuo 1996 m. UNICEF VDMI padėjo visose pasaulio vietose įsikūrusiems miestams įgyvendinti vaikų teises, remdamasi JT Vaiko teisių konvencija. Vaikams draugiškų miestų tinklas visame pasaulyje jungia suinteresuotąsias šalis, pasiryžusias užtikrinti, kad jų miestai ir bendruomenės būtų draugiški vaikams. Tai sudaro galimybę šioms suinteresuotosioms šalims kurti saugesnius, švaresnius, atsparesnius miestus ir bendruomenes.
4. _____miestas nori dalyvauti UNICEF VDMI.
5. Dėl to _____miestas ir UNICEF, draugiškai bendradarbiaudami, pasirašo šį SM, siekdami nustatyti būdus, kuriais __miestas dalyvaus UNICEF VDMI, nustatant būdus, kuriais UNICEF teiks paramą _____miestui, šiam siekiant tapti „Vaikams draugišku miestu“.

XI. I. Bendradarbiavimo veikla

1. _____miestas: [sąrašas koreguotinas pagal poreikius]
 - Dirbs su UNICEF ir suinteresuotosiomis šalimis, siekiant atlikti situacijos dėl vaiko teisių analizę [įrašykite miesto / bendruomenės pavadinimą].
 - Dirbs su UNICEF ir kitomis vietinėmis suinteresuotosiomis šalimis, siekiant parengti Veiksmų planą ir susitarti dėl jo, siekiant tapti „Vaikams palankiu miestu“. Į šį Veiksmų planą bus įtraukti aiškūs tikslai, poveikio rodikliai, gairės, paramos biudžetas, aiškūs terminai ir kriterijai, pagal kuriuos UNICEF pripažins „Vaikams draugišku miestu“.
 - Įgyvendins Veiksmų planą per sutartą laiką ir tai darys glaudžiai bendradarbiaudamas su suinteresuotosiomis šalimis ir partneriais
 - Stebės pažangą pagal Veiksmų plane numatytus tikslus ir rodiklius ir užtikrins aktualių duomenų rinkimą, siekiant nustatyti ir pašalinti galimas kliūtis Veiksmų plano įgyvendinimui.
 - Bent kas šešis mėnesius papasakos visuomenei (įskaitant UNICEF, suinteresuotąsias šalis ir partnerius) apie pažangą, galimybes ir iššūkius, įgyvendinant Veiksmų planą.
 - Plačiai platins ir pateiks galutinę ataskaitą, kurioje įvertinama pažanga, padaryta siekiant Veiksmų plane nustatytų tikslų ir rodiklių, taip pat pripažinimo proceso kriterijai.
 - Tęs Veiksmų plano įgyvendinimą net ir po to, kai pareigas užims kita _ miesto administracija ir vadovybė.

2. UNICEF: [sąrašas koreguotinas pagal poreikius]

- Pasidalins naudingais moksliniais tyrimais, gairėmis ir priemonėmis, susijusiais su VDML, kurie gali būti naudingi bendradarbiavimui ir Veiksmų plano įgyvendinimui.
- Vykdyd mokymus ir teiks techninę paramą VDML suinteresuotosioms šalims ir partneriams.
- Padės įdiegti veiksmingą stebėjimo ir vertinimo procesą.
- Reklamuos bendradarbiavimą UNICEF VDML interneto svetainėje ir remis bendradarbiavimo nušvietimą žiniasklaidoje, kai tokia priemonė bus tinkama.
- Padės įvertinti VDML pažangą ir poveikį.
- Rems ryšius per vietinius ir tarptautinius tinklus, kur tai yra įmanoma.
- Pripažins „Vaikams draugišku miestu“, jei bus tenkinami sutarti kriterijai ir Veiksmų plane numatyti tikslai bus pasiekti.

3. Neskaitant minėtojo veiksmų sąrašo, kiekvienas iš mūsų galime sutikti atlikti papildomus veiksmus kaip šio bendradarbiavimo dalį. Tokiu atveju tokius papildomus veiksmus patvirtinsime raštu.

4. *[Irašykite vardą ir pavardę ir informaciją kontaktams]* bus _____ miesto koordinatorius, o *[Irašykite vardą ir pavardę ir informaciją kontaktams]* bus UNICEF koordinatorius. Jie bus pagrindiniai šio bendradarbiavimo vykdytojai. Jei kuris nors iš mūsų pakeis koordinatorių, apie tai kuo greičiau raštu praneš kitai šaliai.

XII. Komunikacijų medžiaga; pavadinimų ir logotipų naudojimas

1. Bet kokia komunikacijų ir propagavimo medžiaga, kuri yra šio bendradarbiavimo dalis, atitiks UNICEF politiką ir standartus. Atsižvelgdami į atitinkamus vidinio patvirtinimo reikalavimus, tokioje medžiagoje pateiksime atitinkamus pavadinimus, logotipą ir emblemas arba prekių ženklus.

2. Šio bendradarbiavimo laikotarpiu galime pageidauti naudoti kitos šalies pavadinimą, logotipą ir emblemą ar prekių ženklus. Tokiu atveju sutinkame, kad, prieš naudodami kitos šalies pavadinimą, logotipą, emblemą ar prekių ženklus, prašysime kitos šalies leidimo per savo bendradarbiavimo koordinatorius; prašyme bus nurodytas konkretus siūlomas naudojimo tikslas. Nė vienas iš mūsų neprivalės duoti prašomo leidimo naudoti. Bet koks naudojimas bus vykdomas griežtai laikantis leidimo pranešime nurodytų sąlygų ir atitiks atitinkamas prekės ženklo gaires ar taisykles (jomis kiekvienas iš mūsų pasidalins su kitomis šalimis).

3. _____ miestas pripažįsta, kad UNICEF pavadinimas, logotipas ir emblema, UNICEF Vaikams draugiškų miestų iniciatyvos pavadinimas ir logotipas, taip pat kiti UNICEF ženklai ar kita intelektualinė nuosavybė, dėl kurios naudojimo UNICEF gali duoti rašytinį sutikimą _____ miestui (toliau kartu „UNICEF nuosavybė“) yra išskirtinė UNICEF nuosavybė ir yra saugoma pagal tarptautinę teisę ir kitus galiojančius įstatymus. _____ miestas nepiktnaudžiaus, nepažeis ar kitaip nepažeis UNICEF teisių į UNICEF nuosavybę. _____ miestas pripažįsta, kad yra susipažinęs su UNICEF idealais ir tikslais ir pripažįsta, kad UNICEF nuosavybė negali būti siejama su jokiais politiniais ar sektantiniais tikslais arba kitaip naudojama tokiu būdu, kuris yra nesuderinamas su UNICEF statusu, reputacija ir neutralumu. Aiškiai nurodome, kad šio paragrafo pažeidimas yra esminių šio SM sąlygų pažeidimas. Šis III straipsnis galios ir pasibaigus šio SM galiojimui arba jį nutraukus.

XIII. Dalijimasis informacija; jokios konfidencialios informacijos

1. Šio bendradarbiavimo metu galime dalytis su kitais neviešais duomenimis, moksliniais tyrimais ar kita nuosavybės teise priklausančia informacija. Dalindamasi tokia informacija, tokią informaciją atskleidžianti šalis gali nustatyti papildomas pagrįstas jos naudojimo sąlygas, įskaitant tolesnio atskleidimo sąlygas. Tokią informaciją gavusi šalis laikysis visų jai praneštų sąlygų.

2. Išskyrus ankstesnėje pastraipoje nurodytus atvejus arba jei raštu susitariama kitaip, jokie dokumentai ar informacija (bet kokių formatu), kuriais mes dalijamės, ir jokia informacija ar medžiaga, sukurta dėl šio bendradarbiavimo, nebus laikomi „konfidencialiais“.

XIV. Šio bendradarbiavimo metu patiriamos išlaidos ir atsakomybė

Kiekvienas iš mūsų padengs savo išlaidas, patirtas dėl šio bendradarbiavimo, nebent konkrečiu atveju susitartume kitaip ir tai būtų nurodyta atskiroje rašytinėje sutartyje. Kiekvienas iš mūsų bus visiškai atsakingas už tai, ką daro šio bendradarbiavimo tikslu; tai apima atsakomybę už mūsų atitinkamų darbuotojų, rangovų, tiekėjų ir konsultantų veiksmus.

XV. Įsipareigojimas elgtis etiškai

1. Aiškiai nurodome, kad būtina imtis visų būtinų atsargumo priemonių, siekiant išvengti sukčiavimo, korupcijos (viešajame ir neviešajame sektoriuje) ir interesų konfliktų. Šiuo tikslu, vykdydami šį bendradarbiavimą, laikysimės aukščiausių savo atitinkamų darbuotojų, rangovų, konsultantų ir tiekėjų elgesio standartų, kaip nustatyta atitinkamuose reglamentuose, taisyklėse, politikoje ir procedūrose.

2. ___miestas patvirtina, kad joks UNICEF ar Jungtinių Tautų sistemos organizacijos pareigūnas iš ___miesto negavo arba negaus jokios tiesioginės ar netiesioginės naudos, susidarancios iš šio bendradarbiavimo (įskaitant dovanas, paslaugas arba nemokamą apgyvendinimą) ir negaus tokių pasiūlymų.

3. Informuosime kitą šalį, vienai iš mūsų sužinojus apie bet kokį incidentą ar pranešimą, kuris neatitinka įsipareigojimų ir patvirtinimų, pateiktų ankstesnėje pastraipoje, ir mes bendradarbiausime vieni su kitais dėl atitinkamų veiksmų.

XVI. Nesutarimų sprendimas

Jei dėl šio bendradarbiavimo kils nesutarimų, juos spręsimė draugiškais diskusijomis.

XVII. Privilegijos ir imunitetai

Nė viena šio SM nuostata nelaikoma tiesioginiu ar numanomu Jungtinių Tautų ir jos pavaldžių organų, įskaitant UNICEF, privilegijų ir imunitetų atsisakymu, nesvarbu, ar tai būtų numatyta Jungtinių Tautų privilegijų ir imunitetų konvencijoje, ar kitaip, ir jokios šio SM nuostatos neturi būti aiškinamos arba taikomos tokiu būdu arba tokia apimti, kurie būtų nesuderinami su tokiomis privilegijomis ir imunitetais.

XVIII. Bendradarbiavimo laikotarpis; šio bendradarbiavimo pabaiga

1. Susitariama dėl šio bendradarbiavimo vykdymo [įrašykite metų skaičių] metų laikotarpiui, kuris baigiasi [įrašykite datą]. Prieš pasibaigiant šiam bendradarbiavimui, susitikime dėl šio bendradarbiavimo apžvalgos ir jo atnaujinimo. Jei susitarsime dėl šio bendradarbiavimo atnaujinimo, kaip tinkama, nustatysime atnaujinimo sąlygas arba šio SM pakeitime, arba naujame mūsų abiejų pasirašytame susitarime.

2. Bet kuris iš mūsų gali nutraukti šį bendradarbiavimą jam nepasibaigus; esant tokiam pageidavimui, prieš trisdešimt (30) dienų kitai šaliai pateikiamas rašytinis pranešimas.

3. Kai tik vienas iš mūsų gaus tokį pranešimą apie nutraukimą, dirbsime kartu, siekiant tvarkingai užbaigti bet kokią veiklą, kurią bendrai vykdome šio

bendradarbiavimo laikotarpiu. Bendradarbiavimas baigsis pasibaigus šiam trisdešimties dienų laikotarpiui. Pasibaigus šio bendradarbiavimo galiojimo laikotarpiui arba nutraukus šį bendradarbiavimą, visos teisės ir leidimai, kuriuos kiekvienas iš mūsų suteikė kitai šaliai dėl šio bendradarbiavimo, bus nutrauktas; tai apima teises ir leidimus, susijusius su intelektine nuosavybe.

4. Jei _____miestas informuoja UNICEF apie bet kokį incidentą ar pranešimą, kuris prieštarauja jo pirmiau išdėstytiems įsipareigojimams dėl etiško elgesio, arba jei kuris nors iš mūsų sąžiningai padaro išvadą, kad tolesnis mūsų bendradarbiavimas kelia rimtą pavojų mūsų atitinkamai misijai ar vertybėms, arba pakenks reputacijai ar prestižui, siejamam su mūsų pavadinimu, logotipu ar emblema arba intelektine nuosavybe (atsižvelgiant į atvejį), tada kartu aptarsime veiksmus, kurių galima imtis, siekiant išspręsti situaciją. Ypatingais atvejais UNICEF gali nedelsiant nutraukti šį bendradarbiavimą (jei nusprendžia, kad tai būtina). Tokiais atvejais _____miestas nebeturės teisės naudotis UNICEF nuosavybe ir nutrauks visą reklaminę ir viešųjų ryšių veiklą, susijusią su šiuo bendradarbiavimu.

XIX. Bendroji informacija

1. Mes nekuriame bendros įmonės ar kitos bendrovės ir šis bendradarbiavimas neturi būti suprantamas kaip toks. Mes esame visiškai nepriklausomi vienas nuo kito ir bendradarbiaujame ribotais apibrėžtais būdais, siekdami padėti kurti miesto aplinką, skatinančią įgyvendinti vaiko teises.

2. Jei bet kuris iš mūsų nori pakeisti šio bendradarbiavimo sąlygas, mes pasitarsime vienas su kitu ir, jei abu sutarsime dėl pakeitimo, jis bus pateiktas raštu, mūsų abiejų pasirašytas ir įsigalios tą dieną, kai mes abu jį pasirašysime.

PASIRAŠYTA

_____ miesto vardu

Vardas ir pavardė:

Pareigų pavadinimas:

Data:

PASIRAŠYTA

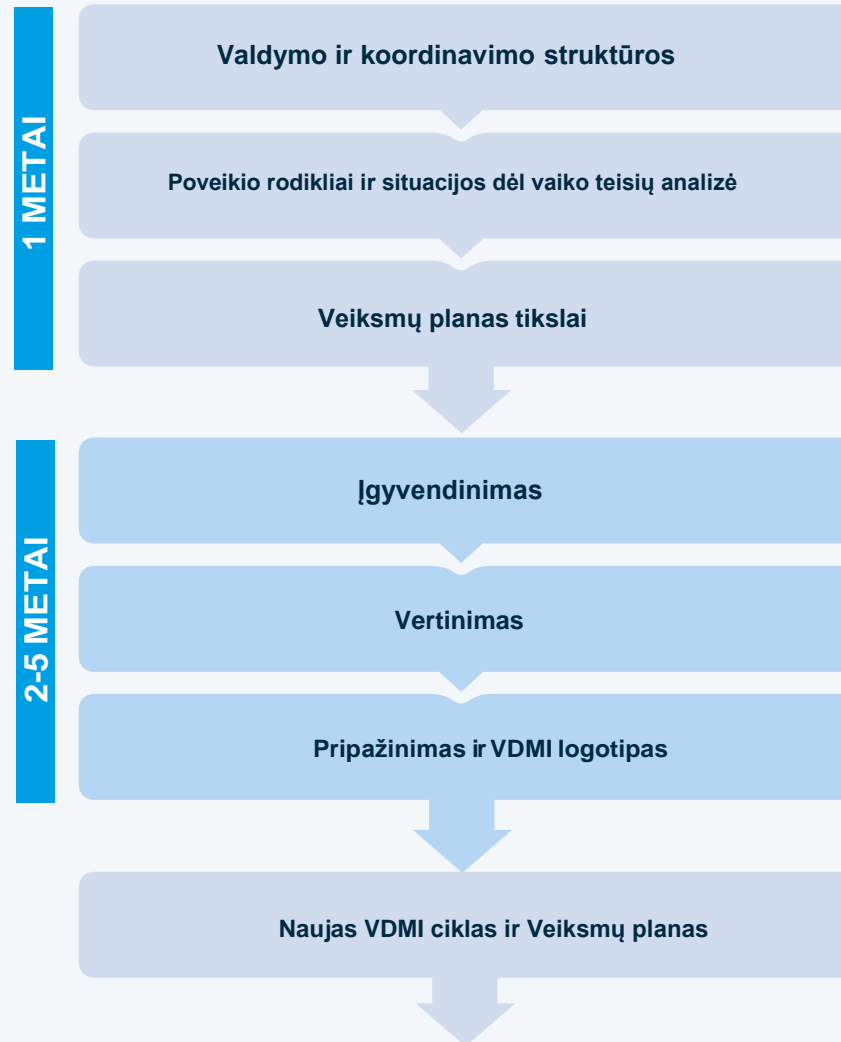
_____ UNICEF vardu

Vardas ir pavardė:

Pareigų pavadinimas:

Data:

V priedas: Siūlomi VDMI terminai

VI priedas: VDMI pokyčių teorija

POVEIKIS	Vizija: kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus mėgaujasi vaikyste ir jaunyste ir išnaudoja visas savo galimybes, vienodai įgyvendindamas savo teises savo miestuose ir bendruomenėse.				
SIEKIAI (išdavos)	Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus yra vertinamas, gerbiamas jo bendruomenės ir vietos valdžios institucijos su juo elgiasi sąžiningai	Kiekvieno vaiko ir jauno žmogaus nuomonė, poreikiai ir prioritetai yra išklausomi ir į juos yra atsižvelgiama, rengiant valstybės įstatymus (jei taikoma), politiką, biudžetą, programas ir jiems įtakos turinčius sprendimus	Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus turi galimybę naudotis kokybiškais svarbiausiais socialinėmis paslaugomis	Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus gyvena apsaugotoje, saugioje ir švarioje aplinkoje	Kiekvienas vaikas ir jaunas žmogus turi galimybes mėgautis šeimyniniu gyvenimui, žaisti ir maloniai leisti laisvalaikį
TIKSLAI (rezultatai)	Vietos valdžios įsipareigojimai vaikams	Patobulintos prasmingo dalyvavimo sistemos	Sumažinta galimybių naudotis paslaugomis nelygybė	Patobulintos vaikų savarankiško mobilumo galimybės	Galimybė naudotis laisvalaikio infrastruktūra
Geresnė atskaitomybė vaikų atžvilgiu	Kultūrinis vaikystės suvokimo pokytis	Vaikams tinkamas paslaugų teikimas ir pasiūla	Vaikams tinkamas miesto planavimas ir aprūpinimas būstu	Geresnė tėvų darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra	
Nediskriminuojanti politika ir planavimas	Vaikų sąmoningumas ir gebėjimas veikti kaip piliečiai	Patobulintos politikos, biudžetų formavimo ir stebėjimo sistemos	Mažesnis nusikalstamumas ir saugesnės, darnios bendruomenės	Pasiekiami ir vaikams draugiška kultūrinė veikla	
Įtraukiančios ir atsparios bendruomenės	Dalyvavimą palaikančios valdymo struktūros	Geresnis tarpsektorinis paslaugų koordinavimas	Vaikams draugiški klimato kaitos veiksmai vietiniu lygmeniu	Geresnės galimybės užsiimti mėgstama veikla	
STRATEGIJOS	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikams draugiškos teisinės sistemos ir politika • Komunikacijos, informuotumo didinimas ir propagavimas • Viso miesto strateginis planavimas ir biudžetas 		<ul style="list-style-type: none"> • Tarpsektorinis koordinavimas ir partnerystės • Įtraukiantys vaikų dalyvavimo mechanizmai ir procesai 		<ul style="list-style-type: none"> • Mokymai ir gebėjimų stiprinimas • Duomenų ir įrodymų rinkimas
MINIMALŪS KRITERIJAI	Teisingumas ir nediskriminavimas		Visapusiškas požiūris		Vaikų dalyvavimas
STRUKTŪRA	Nacionalinė valdymo institucija (įskaitant UNICEF)	Vietinis iniciatyvinis komitetas	Koordinavimo padalinys	Partneriai	

Jei bendruomenėje kiekvienas vaikas būtų vertinamas, gerbiamas ir su juo būtų elgiamasi sąžiningai, jei išklausoma kiekvieno vaiko nuomonė, poreikiai ir prioritetai ir į juos yra atsižvelgiama, jei kiekvienas vaikas turi galimybę naudotis kokybiškais svarbiausiais paslaugomis, jei kiekvienas vaikas gyvena saugioje, apsaugotoje ir švarioje aplinkoje ir jei kiekvienas vaikas turi galimybes mėgautis šeimyniniu gyvenimui, žaisti ir maloniai leisti laisvalaikį, tada visi vaikai mėgautis vaikyste ir išnaudos visas savo galimybes, vienodai įgyvendindami savo teises savo miestuose ir bendruomenėse.

VII priedas: VDMI Veiksmų plano pavyzdys

Išdavos / Rezultatai	Rodikliai	Bazinis rodiklis	Siekiny	Duomenų šaltinis	Ataskaitų teikimo dažnumas
1 išdava: kiekvienas vaikas yra vertinamas, gerbiamas jo bendruomenės ir su juo elgiasi sąžiningai.	Vaikų su negalia, pranešančių apie sustiprėjusį gerovės pojūtį, procentinė dalis Užregistruotų mokyklose patyčių aukomis tapusių vaikų su negalia atvejų skaičius			<ul style="list-style-type: none"> Bazinio rodiklio vertinimo dokumentacija ir paskesnė politikos analizė Švietimo duomenys apie pamokų lankomumą Švietimo duomenys apie registraciją mokyklose Klasės auklėtojų apklausa apie tėvų įsitraukimo modelius Tėvų ir vaikų su negalia apklausa apie patiriamų patyčių lygį 	Kasmet
1 rezultatas: vaikai turi vienodas galimybes naudotis viešosiomis paslaugomis, nepaisant jų etninės kilmės, religijos, pajamų, lyties ar gebėjimų.	Peržiūrimų analizės metu nustatytų įstatymų ir politikos procentinė dalis Pasiekiamumo atžvilgiu vertinamų ir renovuojamų viešųjų erdvių skaičiai				
Veikla			Ištekliai	Tikslinė auditorija	Centras
1 veikla: ključių, su kuriomis susiduria vaikai su negalia vienodų galimybių naudotis paslaugomis atžvilgiu, bazinio rodiklio vertinimas				Vaikai, jaunuoliai ir jų šeimos	Vietos valdžios peržiūros komitetas, akademinė bendruomenė
2 veikla: galimos netiesioginės diskriminacijos pagal politiką ir įstatymus analizė				Vaikai, jaunuoliai ir jų šeimos	Vietos valdžios peržiūros komitetas, akademinė bendruomenė
3 veikla: informuotumo didinimo kampanija mokyklose, siekiant mažinti patyčias				Vaikai, jaunuoliai ir jų šeimos, mokytojai	Vietos valdžia
Išdavos / Rezultatai	Rodikliai	Bazinis rodiklis	Siekiny	Duomenų šaltinis	Ataskaitų teikimo dažnumas
2 išdava: kiekvieno vaiko nuomonė, poreikiai ir prioritetai yra išklaunami ir į juos yra atsižvelgiama, rengiant valstybės įstatymus (jei taikoma), politiką, biudžetą ir jiems įtakos turinčius sprendimus	Taryboje dalyvaujančių vaikų / jaunuolių, išreiškiančių pasitenkinimą dėl jų dalyvavimo savivaldybės sprendimų priėmimo procese, procentinė dalis Biudžeto, skiriamo sporto ir poilsinei veiklai, reaguojant į vaikų tarybos rekomendacijas, procentinė dalis			<ul style="list-style-type: none"> Vaikų tarybos dokumentacija / protokolai Vaikų susitikimų su savivaldybės taryba dokumentacija / protokolai Savivaldybės sprendimų dokumentacija Vietos biudžeto dokumentacija Vaikų nuomonės apklausa dėl jų dalyvavimo savivaldybės lygmeniu 	Kasmet
2 rezultatas: vaikai turi galimybes daryti įtaką savivaldybės tarybos priimamiems sprendimams	Vaikų / jaunuolių, dalyvavusių vaikų taryboje, skaičius Remiamų ir įgyvendintų tarybos pasiūlymų skaičius				
Veikla			Ištekliai	Tikslinė auditorija	Centras
1 veikla: politinis sprendimas steigti vaikų / jaunimo tarybas mokyklose				Vaikai ir jaunuoliai	Vietos valdžia
2 veikla: vaikų / jaunimo tarybų, kurios informuotų ir patartų savivaldybei steigimas mokyklose				Vaikai ir jaunuoliai	Mokyklų tarybos, mokytojai, vaikai ir jaunuoliai
3 veikla: vaikų / jaunimo taryba parengia savo įstatus ir programą				Vaikai ir jaunuoliai	Vaikai ir jaunuoliai

Išdavos / Rezultatai	Rodikliai	Bazinis rodiklis	Siekiny	Duomenų šaltinis	Ataskaitų teikimo dažnumas
3 išdava: kiekvienas vaikas turi galimybę naudotis kokybiškais svarbiausiomis paslaugomis	Vidurinėje mokykloje užsiregistravusių vaikų procentinė dalis			<ul style="list-style-type: none"> Mokymo programos Duomenys apie mokyklos pasiekimus ir mokyklos baigimo rodiklius Mokymų dokumentacija 	Kasmet
3 rezultatas: kiekvienas vaikas turi galimybę gauti kokybišką išsilavinimą	Mokytojų, baigusiu mokymus dėl vaiko teisių ir teisėmis pagrįstų metodų taikymo, skaičius Vaikų, lankančių pagalbos mokymuisi būrelius, skaičius				
Veikla			Ištekliai	Tikslinė auditorija	Centras
1 veikla: mokytojų mokymai dėl vaiko teisių ir teisėmis pagrįstų metodų				Mokytojai	Klasės auklėtojai, koordinavimo padalinys
2 veikla: pagalbos mokymuisi būrelių steigimas				Mokytojai, mokiniai, tėvai	Mokytojai, koordinavimo padalinys
3 veikla: galimų klūčių įgyti išsilavinimą vertinimas				Vaikai ir jaunuoliai, vietos valdžia	Vietos valdžia, koordinavimo padalinys, akademinė bendruomenė

Išdavos / Rezultatai	Rodikliai	Bazinis rodiklis	Siekiny	Duomenų šaltinis	Ataskaitų teikimo dažnumas
4 išdava: kiekvienas vaikas gyvena saugioje, apsaugotoje ir švarioje aplinkoje	Avarijų, į kurias pateko vaikai šalia mokyklų, ligoninių ir namų, procentinė dalis			<ul style="list-style-type: none"> Duomenys apie eismo avarijas savivaldybės lygmeniu Apklausa apie vaikų mobilumą 	Kasmet
4 rezultatas: kiekvienas vaikas yra apsaugotas nuo eismo avarijų	Vaikų, kurie naudojami pėsčiųjų perėjimomis šalia mokyklų, ligoninių ir namų, procentinė dalis				
Veikla			Ištekliai	Tikslinė auditorija	Centras
1 veikla: nustatyti pavojus saugai, konsultuojantis su vaikais (pvz., saugūs pasivaikščiojimai)				Vaikai	Koordinavimo padalinys, mokytojai
2 veikla: parengti ir įgyvendinti saugos kelyje strategiją				Vietos valdžia	Miesto planavimo ir statybų departamentas
3 veikla: vaikų mokymas apie saugą kelyje				Vaikai ir jaunuoliai	Koordinavimo padalinys, mokytojai

Išdavos / Rezultatai	Rodikliai	Bazinis rodiklis	Siekiny	Duomenų šaltinis	Ataskaitų teikimo dažnumas
5 išdava: kiekvienas vaikas turi galimybę mėgautis šeimyniniu gyvenimu, žaisti ir maloniai leisti laisvalaikį	Vaikų ir jaunuolių, išreiškančių pasitenkinimą vietine laisvalaikio leidimui skirta infrastruktūra, procentinė dalis Reguliariai sportuojančių vaikų procentinė dalis			<ul style="list-style-type: none"> Duomenys apie naudojimąsi vietinių sporto objektų infrastruktūra Parko planavimo proceso dokumentacija Vaikų apklausa dėl pasitenkinimo vietine laisvalaikio leidimui skirta infrastruktūra Duomenys apie vaikų fizinį aktyvumą 	Kasmet
5 rezultatas: vaikams ir jaunimui sukurta fizinė erdvė, kurioje jie gali žaisti, susitikti su draugais ir atsipalaiduoti su šeima	Parko projektavimo veikloje dalyvaujančių vaikų skaičius Vietinių sporto objektų infrastruktūra besinaudojančių vaikų skaičius				
Veikla			Ištekliai	Tikslinė auditorija	Centras
1 veikla: vaikai ir jaunuoliai gali nemokamai naudotis vietinių sporto objektų infrastruktūra X dienų per mėnesį				Vaikai, jaunuoliai ir jų šeimos	Sporto ir kultūros departamentas
2 veikla: dalyvavimo kampanija su vietinėmis mokyklomis dėl naujo parko projektavimo				Vaikai, jaunuoliai ir jų šeimos, miesto planuotojai	Koordinavimo padalinys, Miesto planavimo ir statybų departamentas, mokytojai
3 veikla: 1 dieną per savaitę sukuriama žaidimų gatvė, uždraudžiant transporto eismą nustatytose vietose				Vaikai ir jų šeimos	Vietos valdžia (Miesto planavimo ir statybų departamentas)

VIII priedas: VDMI procesų stebėjimo ir vertinimo sistema

Proceso rodiklis	Visiškas pasiekimas = 3	Esminė pažanga = 2	Tam tikra pažanga = 1	Jokios pažangos = 0	Siūlomi duomenų šaltiniai
Oficiali partnerystės sutartis					
Priimtas oficialus įsipareigojimas įgyvendinti VDMI .	UNICEF ir vietos valdžios institucija pasirašė susitarimo memorandumą.	Priimtas oficialus įsipareigojimas įgyvendinti VDMI ir rengiamas susitarimo memorandumo projektas.	Vietos valdžios institucija parengė ketinimų deklaraciją dėl VDMI įgyvendinimo, tačiau nepriimtas joks oficialus įsipareigojimas.	Neparengta ketinimų deklaracija ar oficialus įsipareigojimas.	Susitarimo memorandumas.
Valdymas ir koordinavimas					
Iniciatyvinis komitetas suformuotas ir veikia.	Iniciatyvinis komitetas suformuotas, nustatant įtraukiamas partnerystes, ir reguliariai posėdžiauja. Iniciatyvinis komitetas nurodo bendrą kryptį ir užtikrina tinkamą Veiksmų plano įgyvendinimą.	Iniciatyvinis komitetas suformuotas, nustatant įtraukiamas partnerystes ir papildomus įgaliojimus, tačiau dar neveikia.	Iniciatyvinio komiteto įgaliojimai nustatyti, tačiau iniciatyvinis komitetas dar nesuformuotas.	Iniciatyvinio komiteto įgaliojimai dar nenumatyti.	Įgaliojimai, susirinkimų pastabos.
Vietinis koordinavimo padalinys suformuotas ir veikia .	Vietinis koordinavimo padalinys, suformuotas, nustatant papildomus įgaliojimus. Vietiniam koordinavimo padalinui paskirti išteklių. Personalas paskirtas / pasamdytas.	Vietinis koordinavimo padalinys, suformuotas, nustatant papildomus įgaliojimus, tačiau dar neveikia.	Vietinio koordinavimo padalinio įgaliojimai nustatyti, tačiau koordinavimo padalinys dar nesuformuotas.	Vietinio koordinavimo padalinio įgaliojimai nenumatyti.	Įgaliojimai, susirinkimų pastabos.
Situacijos dėl vaiko teisių analizė / vertinimas					
Situacijos dėl vaiko teisių analizė atlikta ir baziniai rodikliai nustatyti.	Situacijos dėl vaiko teisių analizė atlikta ir baziniai rodikliai nustatyti.	Situacijos dėl vaiko teisių analizė pradėta.	Vietos valdžios institucija įsipareigojo atlikti situacijos dėl vaiko teisių analizę, tačiau darbai dar nepradėti.	Nesusitarta dėl situacijos dėl vaiko teisių analizės atlikimo ir ji neatlikta.	Aktualios medžiagos dokumentacija.

Proceso rodiklis	Visiškas pasiekimas = 3	Esminė pažanga = 2	Tam tikra pažanga = 1	Jokios pažangos = 0	Siūlomi duomenų šaltiniai
VDMI Veiksmų planas					
VDMI Veiksmų planas parengtas.	UNICEF ir vietos valdžios institucija patvirtino VDMI Veiksmų planą. Veiksmų plane yra aiškiai apibrėžti tikslai, terminai, funkcijos ir atsakomybė. Veiksmų plane numatyti veiklai paskirti išteklių.	UNICEF ir vietos valdžios institucija patvirtino VDMI Veiksmų planą. Veiksmų plane yra aiškiai apibrėžti tikslai, terminai, funkcijos ir atsakomybė. Dar nėra nustatyti įsipareigojimai dėl biudžeto.	VDMI Veiksmų planas yra rengiamas.	VDMI Veiksmų planas dar nepraedėtas rengti.	Strategijos dokumentacija.
Vaikų ir jaunuolių įsitraukimas į VDMI					
VDMI teikiama aiški informacija apie vaikų ir jaunuolių požiūrį.	Vaikai ir jaunuoliai įtraukti į situacijos analizės, Veiksmų plano rengimo, VDMI įgyvendinimo bei stebėjimo ir vertinimo etapo veiklą.	Vaikai ir jaunuoliai įtraukti į situacijos analizės ir Veiksmų plano rengimo veiklą. Įsitraukimas įgyvendinimo etapo metu apsiriboja šiuo tikslu. Vaikai ir jaunuoliai neįtraukti į stebėjimo ir vertinimo etapo veiklą.	Su vaikais ir jaunuoliais konsultuotasi situacijos analizės metu ir rengiant Veiksmų planą, bet ne vėlesnių etapų metu.	Vaikai ir jaunuoliai niekaip nedalyvavo situacijos analizės, Veiksmų plano rengimo, VDMI įgyvendinimo ar stebėjimo ir vertinimo etapo metu.	Vaikų ir jaunuolių dalyvavimą VDMI laikotarpiu įrodantys dokumentai. Vaikų apklausos, siekiant įvertinti, ar vaikai mano, kad jų požiūris yra rimtai vertinamas.
Vaikų ir jaunimo tarybos yra įsteigtos ir reguliariai posėdžiauja, siekiant informuoti apie miesto ar bendruomenės vystymąsi.	Įsteigta(-os) jaunimo taryba(-os), siekiant informuoti ir konsultuoti dėl VDMI planavimo ir įgyvendinimo. Jaunimo taryba(-os) reguliariai posėdžiauja. Vaikai parengė savo įstatus ir programą. Jaunimo taryba atstovauja didelei vaikų grupei iš visos bendruomenės. Reguliariai vykdomos apklausos dėl vaikų nuomonės. Inicijatyvinis komitetas ir koordinavimo padalinys periodiškai rengia susitikimus su vaikais, taip siekiant susidaryti įžvalgą dėl jų požiūrio ir patirties. Vaikams teikiami atsiliepimai dėl jų idėjų pastangų naudojimo.	Jaunimo taryba(-os) įsteigta(-os) ir reguliariai posėdžiauja. Vyksta kiti vaikų dalyvavimo projektai.	VDMI planuojama remti jaunimo tarybos steigimą arba sąsajų su ja nustatymą. VDMI planuojami kiti vaikų įtraukimo būdai, pavyzdžiui, per specialius projektus.	Netaikomi jokie vaikų dalyvavimo mechanizmai.	Jaunimo tarybos darbo, rekomendacijų svarstymo iniciatyvinio komiteto darbo metu arba tarybos susirinkimų ir pan. įrodymai.

Proceso rodiklis	Visiškas pasiekimas = 3	Esminė pažanga = 2	Tam tikra pažanga = 1	Jokios pažangos = 0	Siūdomi duomenų šaltiniai
Komunikacijos, informuotumo didinimas ir gebėjimų stiprinimas					
Komunikacijų strategija parengta, siekiant visoje bendruomenėje skleisti žinias apie VDMI.	Žiniasklaidos kampanija vykdoma per vietinį radiją ir televiziją, laikraščius ir socialinę žiniasklaidą. Sukurta interaktyvi interneto svetainė, kurioje vaikai gali stebėti VDMI pažangą, dalytis nuomonėmis, sužinoti apie naujausius pokyčius, naudotis paslaugomis ir bendrauti su kitais jaunuoliais.	Žiniasklaidos kampanija vykdoma per vietinį radiją ir televiziją, laikraščius ir socialinę žiniasklaidą.	Parengti planai rengti žiniasklaidos kampaniją, siekiant didinti informuotumą apie VDMI.	Neparengta jokia komunikacijų strategija.	Strategiją įrodanti dokumentacija Apklausos dėl informuotumo, atliekamos prieš kampanijas ir po jų.
Įvykdyti VDMI įsipareigojusių vykdyti vietos valdžios institucijų mokymai dėl VTK ir VDMI.	Pradėti pareiškėjo visų vietos valdžios institucijų mokymai ir jie yra teigiamai vertinami.	Parengta mokymų dėl VTK ir VDMI programa, tačiau seminarai ar kursai dar nesurengti.	Prisiimtas įsipareigojimas parengti mokymų programą ir ištekliai paskirstyti, tačiau darbai dar nepradėti.	Jokie mokymai dar neparengti ar nesuplanuoti.	Kurso medžiagos dokumentacija. Surengtų kursų skaičiaus ir dalyvių skaičiaus įrodymai. Kursų dalyvių vertinimo anketos.
Stebėjimas ir vertinimas					
Įdiegta visapusiška stebėjimo ir vertinimo sistema, nustatant aiškius siekinius, rodiklius ir išvadų rinkimo, analizavimo ir platinimo procesą.	Stebėjimo ir vertinimo sistema iš pat pradžių integruota į VDMI. Taikomas duomenų rinkimo procesas, pagrįstas sutartais rodikliais. Vaikai dalyvauja procese. Stebėjimo ir vertinimo pratybų išvados naudojamos kaip VDMI programos rengimą patvirtinantys įrodymai.	Stebėjimo ir vertinimo sistema iš pat pradžių integruota į VDMI. Taikomas duomenų rinkimo procesas, pagrįstas sutartais rodikliais. Vaikai dalyvauja procese.	VDMI pripažįstama stebėjimo ir vertinimo svarba. Prisiimtas įsipareigojimas sukurti sistemą, tačiau jis dar neįgyvendintas.	Netaikoma jokia stebėjimo ir vertinimo sistema.	Pritaikytų priemonių įrodymai. Apklausos dėl informuotumo ir požiūrio, atliekamos iki VDMI įgyvendinimo ir po jo. Duomenys apie bazinius rodiklius, renkami iki VDMI įgyvendinimo ir po jo.
Rengiama metinė ataskaita apie bendrą VDMI įgyvendinimą ir jos poveikį.	VDMI parengta metinė ataskaita, kuri yra plačiai išplatinama. Parengiama vaikams draugiška versija. – Žiniasklaidoje nušviečiama ataskaita ir jos išvados.	VDMI dedamos pastangos, siekiant parengti metinę ataskaitą.	VDMI turima planų rengti metinę ataskaitą, tačiau dar neatlikti kokie darbai.	Metinė ataskaita neparengta.	Galimybė peržiūrėti metinę ataskaitą. Ataskaitos nušvietimo spaudoje analizė.

IX priedas: Vaikams draugiško miesto pripažinimo liudijimo šablonas

Child
Friendly
Cities
Initiative

(UNICEF šalies atstovybė arba Nacionalinis komitetas) sveikina

Miesto pavadinimas

tapus UNICEF Vaikams draugiškų miestų iniciatyvos nariu ir dėkoja už įsipareigojimą ir aktyvų dalyvavimą, gerinant vaiko teises.

(miesto pavadinimas), (data)

.....
(Vardas ir pavardė)
(Pareigų pavadinimas)
(UNICEF šalies atstovybė arba Nacionalinis komitetas)

unicef
už kiekvieną vaiką

Išleido UNICEF

Privataus lėšų pritraukimo ir partnerystės skyrius (PFP)
Avenue de la Paix 5 - 7, 1202 Ženeva,
Šveicarija

Duomenų, tyrimų ir politikos skyrius (DRP)
3 United Nations Plaza, 10017 Niujorkas, JAV

© Jungtinių Tautų Vaikų fondas (UNICEF)
2018 m. balandžio mėn.

už kiekvieną vaiką